

Stichting Minderjarigen Noord Nederland

Preventie, ondersteuning en cliëntvertegenwoordiging in zaken van Jeugdzorg- en Familierecht
Signalering en onderzoek in de (intersectorale) jeugdzorg en de jeugdbescherming
Bureau Cliënt- en Klachtondersteuning (CKJF)
Ondersteuning uitvoering ondertoezichtstelling en omgangsregelingen

Bestuur en Clientenraad
Postbus 9201
9703 LE Groningen
Tel. (050) 5418215
Fax. (050) 5491020
Postbank: 363015
Bankrek: 967204658
b.g.g. 06.33666377

E-mail: minderjarigen@hotmail.com

Aan de Griffier van de
Statencommissie Cultuur & Welzijn
van de provincie Drenthe
Mevr. J. Stapert,
Postbus 122
9400 AC ASSSEN.

Betreft: toezending van het Beleids- en werkplan 2005 – 2007 / Jaarverslag 2004. Verzoek om doorzending aan de leden van de Statencommissie.

Groningen, 9 mei 2005,

Geachte mevrouw Stapert,

Het is niet eerder voorgekomen dat wij als cliëntenorganisatie Jeugdzorg & Familierecht in de drie noordelijke provincies, naast de tot nu toe gebruikelijke adressering ons Beleids- en werkplan c.q. Jaarverslag rechtstreeks aan uw Commissie toezenden.

Met deze rechtstreekse toezending wagen wij het erop om een traditie te doorbreken.

Wij hopen langs deze weg van onze kant een bredere grondslag te mogen bevorderen naar een dynamischer en democratischer beleidsproces in de zin van een meer directe communicatie tussen de burger, in casu de cliënten in de jeugdzorg en uw Commissie. De vanaf 2004 kennelijk weer toenemende externe ondersteuningsvraag is een van de redenen van het genomen initiatief.

In het voorliggende jaarverslag wordt een aantal casuïstische beschrijvingen gegeven van cliëntzaken waarbij de SMN in 2004 (en voorafgaande jaren) betrokken is (geweest). Deze zijn zo neutraal mogelijk opgesteld, en bedoeld als een "bezinningsmoment".

Wij zullen ook in de opvolgende jaren deze beschrijvingen aan het jaarverslag toevoegen.

Wij beperken ons slechts met de mededeling dat de beschrijvingen een complexe situatie trachten weer te geven, waarbij niemand, ook niet de SMN, mag menen alle wijsheid in pacht te hebben als het gaat om klipklare oplossingen voor meervoudige problematiek.

In het kader van de begripsomschrijving van de Wet op de Jeugdzorg lijkt overigens wel de beantwoording van de vraag evident wie per (wets) definitie in de cliëntpraktijk nu de iure en de facto als "de cliënt" bij uitstek mag en moet worden beschouwd. Het mag u duidelijk zijn wie dat volgens de SMN als vanouds moet zijn en blijven.

Tot slot lijkt het ons nuttig dat wij in de gelegenheid kunnen worden gesteld om na lezing uwerzijds eventuele hieruit voortvloeiende vragen van uw kant kunnen beantwoorden.

Wij verzoeken u om dit jaarverslag te willen doen toekomen aan de leden van de Commissie.

Met vriendelijke groten en hoogachtend

Jan W. Faasse (voorzitter)

Beleids- en werkplan 2005 – 2007

Jaarverslag 2004

Opgedragen aan de kinderen die nog steeds onder de ogen van de beleids- en uitvoeringsverantwoordelijken, waaronder de Inspectie Jeugdzorg, onder de meest bizarre omstandigheden worden “verzorgd” in de sektarische woongroep van mevr. Buitendijk, alias “Fee” in Ter Apel.

Preamble:

1. Eraan herinnerende dat de Verenigde Naties in de Universele Verklaring van de rechten van de Mens hebben verkondigd dat kinderen recht hebben op bijzondere zorg en bijstand;
2. Ervan overtuigd dat aan het gezin, als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden, en van kinderen in het bijzonder, de nodige bescherming en bijstand dient te worden verleend, opdat het zijn verantwoordelijkheden binnen de gemeenschap volledig kan dragen,
3. Erkennende dat het kind voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn of haar persoonlijkheid dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip;

4. Indachtig dat, zoals aangegeven in de Verklaring van de rechten van het Kind “*het kind op grond van zijn lichamelijke en geestelijke onrijpheid bijzondere bescherming en zorg nodig heeft, met inbegrip van geëigende wettelijke bescherming, zowel voor als na de geboorte*”

zijn het volgende overeengekomen.

1. Het belang van het kind (art.3.)

Alle maatregelen betreffende kinderen moeten genomen worden in het belang van het kind. De Staat moet voorzien in passende zorg, wanneer ouders of anderen die verantwoordelijkheid zijn tekortschieten.

2. Realiseren van kinderrechten (art.4.)

De Staat moet alles doen om de rechten van kinderen te verwezenlijken.

3. Scheiding van het kind van de ouders (art.9.)

Het kind heeft recht om bij de ouders te leven en op omgang met beide ouders in geval van echtscheiding, tenzij dit strijdig is met het belang van het kind.

4. Vrijheid van meningsuiting (art.14)

Het kind heeft recht van meningsuiting en vrijheid om informatie te verzamelen en te verspreiden.

5. Verantwoordelijkheid van de ouders (art.19)

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Het belang van het kind is hun eerste zorg. De Staat ondersteunt de ouders hierbij.

6. Bescherming tegen kindermishandeling (art.20)

Kinderen moeten beschermd worden tegen alle vormen van mishandeling, lichamelijk, psychisch en seksueel, binnen en buiten het gezinsverband. De Staat draagt zorg voor preventie en voor behandeling.

7. Gezondheidszorg (art.24)

Ieder kind heeft recht op de best mogelijke verzorging en gezondheidszorg.

8. Sociale zekerheid (art.27)

Ieder kind heeft het recht te profiteren van de voorzieningen van sociale zekerheid.

10. levensstandaard (art.28)

Kinderen hebben recht op een passende levensstandaard. De ouders moeten daarvoor zorgen binnen hun mogelijkheden en de Staat ondersteunt hen daarbij.

Het Beleids- en werkplan 2005 – 20077, annex Jaarverslag 2004 is voor andere instellingen en personen die niet voorkomen op de officiële verzendlijst te verkrijgen door overmaking van E 12,50 (incl. de verzendkosten) op girorekening 363015 van de SMN te Groningen, onder vermelding van "Jaarverslag 2004".

Jeannette M. Traylor
APRIL 2005

Voorwoord

Het voor u liggende Beleids- en werkplan 2005 – 2007, annex Jaarverslag 2004 is de laatste uit het woelige en conflicterende leven van de Wet op de Jeugdhulpverlening.

Het “over de dode niets dan goeds” zou wat overdreven zijn. Dat laatste is ook inderdaad uitgebleven. Mensen vergeten snel.

Het is nu al duidelijk dat de geboorte van de Wet op de Jeugdzorg vooralsnog geen aanleiding geeft voor een feestje.

Akkoord: de wetgever stelt met trots dat de rechtspositie van de cliënten is versterkt. Of dat inderdaad zo is dat moeten we nog maar afwachten.

Van nog overstijgender belang lijkt ons dat de wet ook antwoord zal moeten geven op de ernstige problemen van de 15 % van de kinderen met wie het in Nederland heel slecht gaat.

In het geven van percentages zijn we sterk. Ze kunnen gemakkelijk misleiden. In de jeugdhulpverlening echter is het “berekenen” van alleen maar kinderleed in percentages een doodzonde en bovendien gevaarlijk.

Als dat toch waar is dat gaat het om een slordige 90.000 kinderen die in de knel zitten! Onze hoop is er dan ook op gevestigd om met de nieuwe wet in de hand dit vreselijke aantal terug te kunnen dringen.

Hier en daar zal dit in jaarverslag pessimistische opmerkingen worden gemaakt over die verwachtingen. De wet is nog maar een paar maanden oud. Zij moet een kans krijgen om zich waar te maken. Het kabinet heeft overigens een “voorwaardelijk” gegeven in de vorm van een evaluatie over twee jaar.

De cliëntenorganisaties verenigd in het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg mogen deze kans niet voorbij laten gaan, en zich daarop voorbereiden.

Een overzicht van de inhoud van de hoofdstukken in dit jaarverslag

Hoofdstuk I De inleiding.

Om die reden is de inleiding als schot voor de boeg wat uitgebreider dan gebruikelijk. De pessimistische ondertoon zal de lezer voor lief willen nemen.

Hoofdstuk II. De Centrale organisatie.

In Hoofdstuk II wordt de centrale Cliëntenorganisatie behandeld. Deze kon kort zijn omdat de Clientenraad SMN een onderdeel is geworden van de collectieve belangenbehartiging.

De SMN is in 2003 er toe overgegaan om de scheidslijn tussen de individuele en de collectieve belangenbehartiging duidelijker te trekken om een beter zicht te kunnen krijgen op de onderscheidenlijke financiële en ondersteuningsinhoudelijke capaciteit en de resultaten.

Hoofdstuk III. De collectieve belangenbehartiging.

In Hoofdstuk III wordt een schets gegeven van de Collectieve belangenbehartiging. Het Hoofdstuk wordt afgesloten met de voornemens voor 2005 en volgende jaren. Het spreekt voor zich dat deze voornemens per jaar zullen worden geëvalueerd.

Hoofdstuk IV De individuele belangenbehartiging,

In Hoofdstuk IV wordt een overzicht gegeven van de soorten en aantallen van cliëntzaken waarbij de SMN in 2004 betrokken is (geweest).

In weerwil van onze pogingen in 2002 om een “numerus clausus” in te stellen zijn de aantallen helaas weer groeiende.

Het is alweer de reden geweest dat wij ook in 2004 minder tijd en energie hebben kunnen steken in de collectieve belangenbehartiging

Met dank aan alle volhouders binnen onze organisatie die aan de totstandkoming van dit jaarverslag een bijdrage hebben geleverd!

Namens het bestuur en de Clientenraad SMN

Jan W. Faasse (voorzitter)

Hoofdstuk 1

Inleiding

Hoofdstuk I. Inleiding.

I. Algemeen

1. Voorblad: de Staat der Nederland en de groeiende verwaarlozing van de opvoedingsbelangen van het kind.

Dit jaarverslag wordt doelbewust ingeleid met een artikelsgewijs overzicht van de rechten van het kind, zoals deze internationaal zijn vastgelegd en door de Staat der Nederlanden geratificeerd.

Het doel is om de rijksoverheid en de jeugdzorg c.q. Jeugdbescherming er nog eens op te wijzen dat het nog steeds gaat om kinderen en jeugdigen (in de jeugdzorg). Het gaat vooral om die 15 % van de kinderen aan wie tot nu toe geen adequate hulp geboden wordt en tussen wal en schip dreigen terecht te komen. We hebben het ook veel te druk met andere dingen!

Nederland staat altijd voorop als het gaat om de ondertekening en de naleving van dergelijk internationale verdragen.

Voor het geval het gaat om de *jeugdige* ingezetenen lijkt het erop alsof dezelfde Staat der Nederlanden de opvoedings- en ontwikkelingsbelangen van de minderjarige cliënten (in de jeugdzorg) in toenemende mate aan de laars lapt.

Het enige wat interessant lijkt is de financiering van de jeugdzorg. De rest zoekt de professionele jeugdzorg zelf maar uit.

2. Operatie Jong: “Kind centraal in Jeugdbeleid”, en “het ontbreken van een gemeenschappelijk begrippenkader”.

“Het kabinet wil het kind centraal stellen in het jeugdbeleid en niet langer de instellingen”, aldus Operatie JONG.

De maatregelen die het kabinet neemt zijn met name:

- *Kinderen moeten al rond hun geboorte worden gevolgd om te voorkomen dat ze in de eerste levensfase achterstand in de ontwikkelingen oplopen.*

- *Voor het eind van 2004 moet een gemeenschappelijk begrippenkader voor snelle signalering van risicokinderen worden ontwikkeld. Er moet risicoprofielen worden opgesteld waarmee de betrokken partijen kunnen werken;*

- *Sneller signaleren en aanpakken van problemen.*

Wat dat laatste betreft dat hebben we met onze meldingen in 2004 geweten! Vooral die laatste doelstelling roept grote twijfels bij ons op als het gaat om ernstige meldingen van verwaarlozing van kinderen.

Misschien hebben wij deze meldingen in 2004 aan met name de Tweede Kamer, de Ministeries, Inspectie Jeugdzorg en het AMK onjuist geadresseerd?

Geen enkele reactie, zelfs aanvankelijk geen ontvangstbevestiging, vielen de cliënten ten deel!

Ontbrak het bij die signaleringen aan een gemeenschappelijk begrippenkader? Hoever moet je als overheid niet zijn gedaald als eerst zo'n kader moeten worden bedacht en geformuleerd, en dat vervolgens deze door de samenleving, waaronder de bedreigde ouders en hun kinderen, en de jeugdzorg in de praktijk voor de zekerheid op de toepasbaarheid per cliëntzaak wordt bevestigd? Over deze signaleringen en de gevolgen ervan volgt meer in dit jaarverslag.

3. Het laatste jaarverslag voor de inwerkingtreding van de Wet op de Jeugdzorg.

Het voorliggende jaarverslag 2004 is het laatste in het kader van de Wet op de Jeugdhulpverlening. Alle reden dus voor een iets langere inleiding.

De drie noordelijke organisaties van de jeugdzorg hebben zich grondig voorbereid op de nieuwe situatie. De ontvlechting van de organisatie in respectievelijk de toegang tot de jeugdzorg en de geïndiceerde zorg is vanaf 1 januari 2005 een formeel feit.

Maar een herordening van de organisatie van de jeugdzorg, hoe ingrijpend ook voor het professionele zorgaanbod zelf, behoeft op zich nog niet in evenredige mate te leiden tot een ingrijpende kwaliteitsverbetering van de hulpverlening aan onze minderjarige cliënten.

Althans nog lang niet in de zin van een snellere c.q. een doelmatiger aanpak van de cliëntproblematiek via de toegang.

Jongeren die inmiddels worden geconfronteerd met duurzaam geworden conflicten en hun heil zoeken bij de toegang, kunnen ter plaatste rekenen op verzet. *“Want weglopen gaat vandaag aan de dag niet zomaar?”* Dus wordt vervolgens eindeloos bemiddeld tussen jongere en de ouders over een directe terugkeer naar huis, terwijl men van te voren al ziet aankomen dat deze bemiddeling tot mislukken is gedoemd.

4. Afscheid van een onvolmaakte Wet op de Jeugdhulpverlening?

Eigenlijk is voorlopig slechts ontkoppeling van de jeugdzorg een “hard” feit. Niets meer of minder. Overigens liggen de cliënten daar niet zo wakker van. Zij verwachten wel dat de effecten ervan ten voordele van de doelgroep zullen worden “doorberekend”. Maar daarmee begonnen zoals gezegd in 2004 de twijfels verder te groeien.

Daarnaast behoeven hulpzoekende ouders en / of de jongeren zelf, althans dat wordt als een “geruststellend” argument voor een wettelijke verandering zo graag voorgesteld, niet meer van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Dat laatste zal natuurlijk een rol hebben gespeeld.

Maar het raakt op zich nog niet de kern van het probleem. Met die constatering zijn de (jeugd) problemen de wereld nog niet uit.

De automatisering en de veelgeprezen digitalisering van het zorgaanbod doet namelijk iets veronderstellen wat er niet is.

De controlebeesten onder ons zijn opgestaan! Met dit machtige administratieve hulpparaat dreigen wij het kind met het badwater mee weg te gaan spoelen!

Desgevraagd wordt als excuus aangevoerd dat “zonder allereerst een bemiddelingspoging de hulp gewoon niet is te verkopen”

Het is slechts een voorbeeld. Alsof je voor je plezier en zonder geldige redenen van huis weglloopt! Zo kunnen we nog wel andere voorbeelden opsommen.

Met de geïndiceerde zorg kan men overigens, een kritisch geluid hier en daar altijd weer daargelaten, nog wel vrede hebben.

Wij plaatsen dus vooral met betrekking tot het toegangstraject nu al namens onze cliënten de nodige vraagtekens.

5. De Raad voor de kindbescherming? Verworden tot een traag, inefficiënt, maar vooral kindonvriendelijk onderzoeksbedrijf!

Het onverbidelijke gevolg was dat ook weer in 2004 de opvoeding van kinderen werd verwaarloosd. Niet alleen door sommige ouders. Ook de raad voor de kindbescherming en in haar kielzog de jeugdbescherming en de jeugdzorg zijn hieraan debet.

Steeds meer verzorgende ouders lopen, vanwege de bedreiging of de herleving van de omgangsregeling tussen het kind en de niet-verzorgende ouder het risico om vervolgd te worden, of dat zij als gevolg van “hun starre en onbegrijpelijke houding” worden bedreigd met andere (straf) maatregelen.

5.1. Onderzoeksresultaat: “Waar twee kijken hebben twee schuld!”

Een voorbeeld uit de velen: een gescheiden moeder probeert al enige jaren wanhopig, *zonder inmenging* van de Raad voor de kindbescherming te Leeuwarden een omgangsregeling te treffen met de allochtone vader van haar kinderen.

Zij voedt haar kinderen doelbewust op in twee culturen.

Maar deze heeft het veel te druk met zijn werk en andere bezigheden, dan de nodige aandacht te besteden aan zijn bij moeder verblijvende kinderen. Desondanks bleef moeder hem door te tijd heen wijzen op zijn vaderlijke verplichtingen.

Uiteindelijk komt door toedoen van dezelfde de moeder de zaak terecht bij de Raad.

Ten overstaan van de raadsvertegenwoordiger heeft moeder gemotiveerd en degelijk onderbouwd aangegeven dat de voorgestane omgangsregeling gezien de eerdergenoemde onberekenbare houding van vader, vooralsnog niet in het belang van haar kinderen kan worden geacht. Zij wil nu toch eindelijk zekerheid dat de kinderen ook inderdaad op hem kunnen rekenen.

Vervolgens krijgt moeder nota bene als reactie het standaardverwijt: *de vader is dus gek!?* en: *“waar twee kijken hebben twee schuld”*, met de conclusie dat moeder gewoon wraak wilt nemen!

Aldus enkele bedenkelijke conclusies van de Raad tijdens gesprekken met verzorgende ouders!

Deze moeder en andere verzorgende ouders hebben hoe dan ook de schijn tegen. Zij willen volgens de raad gewoon geen omgangsregeling met de ex, en bedenken volgens de Raad bij voorbaat de gekste listen om hun omgangsweigering te motiveren.

Gelukkig is er nog een raad om dat tijdig te doorzien!

6. Andere voorbeelden in 2004 van een falende hulpverlening onder de ogen van de overheden: de zaak B.K. te D. en de tientallen in een sekte verblijvende kinderen, en de ontwikkelingen rond de 14 jarige Louise in Het Poortje.

Andere tekenende voorbeelden waarbij de SMN in 2004 zeer actief betrokken is geweest betreffen met name de zaken B.K. te D. en die van de 14- jarige Louise.

Van beide zaken heeft de SMN - overigens tevergeefs - een onderzoeksrapportage uitgebracht.

Eerstgenoemde heeft in dat jaar in navolging van andere ouders zijn kind uit een sekte in Ter Apel (en te Bunde, Duitsland) weggenomen naar voor zijn kind betere oorden.

Het is vervolgens een lang verhaal, waarbij artsen, kinderpsychiaters, regiopolitie, (die “niet voldoende aanwijzingen heeft gekregen”) de gemeentelijke sociale diensten, (wegens het aanzetten door de sekteleider tot fraude) het onderwijs, (die “neutraal wenst te blijven”) etc.etc betrokken is geweest.

En tot slot het AMK in Groningen die zoals in meerdere zaken in 2004 totaal verkeerd bezig is geweest.

De SMN heeft van zijn relaas een onderzoeksrapportage opgemaakt en toegestuurd aan vele adressanten. Allen hebben op het beslissende moment hun bril gepoetst en keken de andere kant op. Voor het overige verwijzen wij naar Hoofdstuk 2 van dit verslag,

7. De harde noodzaak van de versterking van de signaleringsfunctie van de SMN voor de (minderjarige) clienten.

Het onderzoek en de omvangrijke verspreiding in 2004 van de onderzoeksrapportage van de SMN met betrekking tot de ervaringen van de 15-jarige Louise die na vele omzwervingen in de wereld van de jeugdpsychiatrie in Friesland uiteindelijk in het Poortje te Groningen belandde, heeft niet te onderschatten een rol gespeeld bij meer aandacht voor de civiel-geplaatste jongeren in rijksinrichtingen.

Het gevolg is geweest dat meer aandacht werd besteed aan hun positie en in feite aan de onrechtmatigheid van deze plaatsingen. Verwacht wordt dat deze schandalige plaatsingen zal gaan leiden tot een definitieve beleidsombuigingen in die zin dat voor deze jongeren een beter op de opheffing van de problematiek afgestemde alternatieven zal worden gerealiseerd.

Daarnaast heeft de SMN in 2004 publiekelijk stelling genomen tegen de visitatie van meisje in met name hetzelfde Poortje.

TV – Noord heeft hieraan aandacht besteed, en werd door de SMN in twee zaken een klachtprocedures tegen het Poortje opgestart.

7.1. De zinloosheid van zorgelijke meldingen van bedreigende opvoedingssituaties.

De signaleringsfunctie van de SMN heeft in weerwil van de noodzaak ervan in 2004 totaal niets uitgehaald.

Sterker nog: zelfs is de signalering in de vorm van onderzoeksrapportages kennelijk vanwege “de uitzonderlijkheid” op niet door ons begrepen weerstanden en irritaties gestuit.

Het leveren van - terecht - kritiek, namens meerdere clienten aan het adres van uiteenlopende de uitvoeringsverantwoordelijken en de (rijks) overheid, door een geactiveerde signaleringsfunctie, bleek ook weer in 2004 niet het juiste doel te hebben getroffen. Vooral de Inspectie Jeugdzorg en het AMK te Groningen valt het een en ander te verwijten.

De (justitiële) jeugdzorg is een sector die zo af en toe slechts door incidenten, bijv. door de tragische dood van een kind onder verantwoordelijkheid van de jeugdzorg of de jeugdbescherming de maatschappelijke en daarmee tevens de publieke en de politieke belangstelling haalt. Iedereen wilt in een dergelijk drama als het ware op het luidst scoren bij het verontwaardigde publiek. Maar na de publieke storm wordt het weer doodstil doordat de uitvoeringsverantwoordelijke en de betrokken ministeries hun vooral vaag gehouden reactie al hadden klaarliggen. Het zal in 2005 en volgende jaren niet anders zijn.

Een centrale vraag is wie, bij uitsluiting van derden, zich – gewaarmerkt en door de rijks- en regionale overheid gelegitimeerd – in wettelijke termen zich met de opvoeding en ontwikkeling van kinderen mag bezighouden.

Die zorgelijke situatie alleen al roept het heroverwegen op van de wettelijke definitie van de *cliënt* en het *cliëntsysteem*.

7.2. Groeiende twijfels over de kwalitatieve doelstellingen van de Wet op de Jeugdzorg.

Wat de “slechte kanten” betreft van de Wet op de Jeugdhulpverlening viel het overigens nog best mee. Een nieuwe wet is pas echt zin en vindt in zijn noodzaak zijn legitimiteit als de vorige als ontoereikend algemeen wordt afgekeurd. Dat is ook gebeurd. Het waren ons inziens niet zozeer de “klassieke problemen” in de jeugdzorg, zoals bovengenoemd, die hebben geleid tot de uiteindelijke noodzaak van een andere wet, maar de financiële oncontroleerbare wildgroei.

Als dus wordt vooropgesteld dat sprake was van een niet door de rijksoverheid te controleren en te volgen hulpsysteem, dan komen we wat dichterbij de waarheid vanwege de voorafgaande noodzaak van die kant van een andere bezuinigende financiering van de zorg.

De problemen zitten veeleer in de boezem van de jeugdzorg zelf. Het is ongrijpbaar omdat het zorgaanbod wordt bepaald en geregistreerd door de individuele opvattingen (normen en waarden) van de zorgaanbieder (bij de toegang) zelf. Het aanbod zal dus blijven bepaald door de persoon die werkzaam is in de jeugdzorg en niet de jeugdzorg als geheel.

Het is echter in weerwil van de uitgangspunten van de nieuwe wet nog helemaal niet zeker wat in kwalitatief opzicht over de gehele linie de *concrete meeropbrengst* in de hulppraktijk voor onze minderjarige clienten zal zijn.

In 2004 was daarvan althans in de beleving van de cliënt weinig te bespeuren. Dat een tweedeling heeft plaatsgevonden zal de meeste clienten een zorg zijn.

Het is van onze kant wel zaak om met het oog op de komende evaluatie van de nieuwe wet de individuele hulpprocessen kritisch op de voet te blijven volgen. Ook het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg mag deze “herkansing” niet voorbij laten gaan.

7.3. Een “voordeel van de twijfel” dat nooit gegeven had mogen worden!

Met inbegrip van het een jaar lang volgehouden gestuntel in de Eerste Kamer over de Wet op de Jeugdzorg, en het vervolgens geven van het voordeel van de twijfel, lijkt het erop alsof de angstbeelden van voor 2005 gaan herleven.

Vele kinderen hebben al of niet onder de ogen van de kindbescherming en de jeugdzorg de afgelopen jaren de dood gevonden. Wat hebben we nu precies met de nieuwe wet ingeruild? Wat is er voor in de plaats gekomen?

Voorlopig is de nieuwe wet niets meer dan het gevolg van het overheidsstreven (samen met overwegend de managers van de jeugdbescherming) van een nieuwe indeling van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Voor *dat* doel is de ontkoppeling ontstaan. Aan cliënten is verder niets gevraagd noch uitgelegd, dan voor de schijn deel te mogen nemen in een Landelijke Cliëntentafel van Justitie en van VWS om over de resultaten nog wat te mogen nakauwen.

7.4. Wat vanaf 1 januari 2005 voorlopig nog (lang) niet zal gaan veranderen in de jeugdbescherming.

Een aantal kenmerken zal, een nieuwe wet of niet, in ieder geval niet zomaar gaan veranderen:

- *De (gezins) problematiek zal blijven voortbestaan en zelfs worden versterkt als gevolg van het ontbreken van een ontoereikend sectoroverstijgend hulpaanbod. Bovendien is de caseload te omvangrijk om daarin te kunnen voorzien.*

De huidige hulpverleningsvisie is te beperkt van omvang om de stijgende armoede in gezinsverband te keren. Juist in de groep van de laagste inkomens komt relatief meer afhandeling van schuldsanering voor (het overgrote deel van ons cliëntenbestand);

- *De hulpaanpak zal zich blijven richten op de probleemoplossing bij het (onder toezichtgestelde en uithuis geplaatste) kind zonder daarbij tegelijkertijd in evenredige mate de (achterblijvende) ouder(s) daarbij te betrekken.*

Het risico is dan ook reëel van een nog verdergaande scheefgroei in de relatie tussen de ouder(s) en het kind na de beëindiging van de professionele hulp.

- *Aan de uitvoering van de ondertoezichtstelling zullen, Deltaplan of niet, nog teveel beperkingen worden opgelegd, omdat de uitvoerende professional vanuit de uiteenlopende wettelijke invalshoeken niet wordt gekend /herkend als de coördinerende manager die in een bredere (sociaal-maatschappelijke) context een alle aspecten van zorg omvattende functionaris is.*

- *De Raden voor de kindbescherming zullen even onverstoortbaar als voorheen, zich slechts op een welhaast farizeïsche wijze blijven storten (via ingediende klachtprocedures) op de vaststelling van de vraag of de regels van Normen 2000 (zeg maar de Talmoed van de Raad) wel precies zijn nageleefd.*

Met name bij de advisering van omgangsregelingen wordt niet omgezien naar de mogelijk schadelijke effecten ervan voor het kind.

Hooguit zal men in kindbedreigende situaties (daartoe gedwongen door de verzorgende ouder), een omgang inleiden met een tijdelijke omgangsbegeleiding onder toezicht of een bij voorbaat al nutteloze mediation.

- *Ook na 1 januari 2005 zal sprake blijven van ongelijke (machts) verhoudingen tussen de cliënt en de hulpverlener met name doordat de hulpverlener / jeugdbeschermers er ten allen tijde en onder alle omstandigheden er voor zal blijven zorgen dat hij – vooral tijdens cliëntgesprekken - de touwtjes in handen blijft houden. Een zogenaamde cliëntvriendelijke benadering is gewoon een lachertje.*

Voor de gezinsvoogden van het AJL hebben zich in de daarvoor benodigde (verbale) technieken gespecialiseerd.

8. “Met 85 % van de kinderen gaat het goed”. De overige 15 % moet dus nog even wachten!

Ongeveer 85 % van de ruim 2.5 miljoen kinderen van 0 – 12 jaar heeft geen (al te grote) problemen. Zo luidde een statistische en kennelijk als “geruststelling” bedoelde conclusie van overheidswege.

Dit laatste percentage bevestigt – met wellicht marginale verschillen per jaar - de conclusies van voorgaande jaren.

Demagogen in het land durven naar aanleiding van deze “volkstelling” met een gerust hart en zonder last van het geweten te concluderen dat “het goed gaat met de Nederlandse jeugd”.

Wat gaat de inwerkingtreding van de nieuwe Wet de Jeugdzorg per 1 januari 2005 de iure en de facto opleveren voor de genoemde 15 % van minderjarige cliënten?

Wat gaat er in ieder geval in kwalitatief opzicht als gevolg van de ontvlechting van de jeugdzorg wezenlijk voor onze cliënten veranderen? In hoeverre is zal het mogelijk worden om de ouders via een externe benadering te wijzen op de normen en waarden waarbij wij graag ook opvoedingsnormen en – waarden willen betrekken?

Dit jaarverslag tracht vooruitlopende op de inwerkingtreding van de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari 2005 daarop een antwoord te vinden.

8.1. Alweer verwarring rond de wettelijke begrippen “de cliënt” en “het cliëntsysteem”!

Wat kunnen we nu al opmerken over het gemaakte onderscheid tussen de wettelijke definitie van “de cliënt” in de Wet op de Jeugdhulpverlening ten opzichte van die van de Wet op de Jeugdzorg, namelijk wie nu per (wets) definitie als “de cliënt” moet worden beschouwd en hoe deze term zich in de hulppraktijk verhoudt tot “het cliëntsysteem”?

Omgangsregeling.....?

We hadden nog vooraf een huissleutel van haar gekregen voor het geval zij zich mocht verslapen. Zaterdagochtend. Half tien. Het vroor die ochtend dat het kraakt. De auto moest worden vrijgemaakt van een dikke laag ijs. Ook het starten gaf problemen.

Die dag zou moeder Anja voor het eerst weer haar dochtertje Alise zien. Wij zouden die dag moeder begeleiden.

Moeder had een handtekening gezet onder ons Stappenplan dat de weg moest vrijmaken naar een zgn. gestructureerde omgang.

De SMN kon met goedkeuring van de rechter het Stappenplan verder uitvoeren. Alise was eerder door de kinderrechter onder toezichtgesteld van de gezinsvoogdij en toegewezen aan vader.

Het was toch al een hele toer om na zoveel tijd de bezoeksregeling weer op gang te krijgen. Vader had zich lang tegen een omgang verzet. Hij had daarvoor, bezwoer hij, zo z'n redenen.

Smeekte moeder op de laatste zitting bij de kinderrechter niet huilend om weer contact te mogen hebben met haar Alise. Plechtig en met stemverheffing hield zij op die zitting voor dat zij zo van haar dochter hield.

En zij van haar!

En had zij volgens de wet niet sowieso als niet verzorgende ouder recht op een omgangsregeling?

Dan waren er nog andere problemen. Ze had geen geld, verzuchte zij op de laatste zitting.

Bovendien was het openbaar vervoer te duur en moest ze ook nog eens overstappen en bij aankomst een flink eind lopen. *"En ook mijn gezinsvoogd doet niks!" Die zie ik nooit en toont al helemaal geen belangstelling!"*

Zij doelde erop dat zij inmiddels was verhuisd en het gebrek aan belangstelling ervoer van de kant van de gezinsvoogd. Had zij leuk ingericht. Allerlei toestanden gehad in haar vorige woning. Politie en politie uit. Vooral een leuk kamertje voor de toekomstige bezoeksregeling met haar dochtertje. Haar trots was terecht.

Alleen had ze een paar keer de gezinsvoogd gebeld om dit alles te laten zien. Die kwam ondanks de korte afstand van z'n werk maar niet opdagen.

Wij hebben vervolgens op haar verzoek contact met hem opgenomen. Vervolgens kwam hij even snel langs.

Het was donker en stil in de huiskamer en boven. De gordijnen waren nog dicht. De indringende mengeling van stoffen en alcohol in de woonkamer verraadde het ergste.

Overall lagen lege blikken bier die vochten om een plek tussen andere rommel, zoals verspreide kleding van meerdere personen die kennelijk in alle haast was uitgegooid.

Na het opruimen hebben we haar uit bed gehaald. *Godverdegodver! Heb ik me toch verslapen! Die kutwekker!*

Al tastend strompelde ze naar beneden om haar kleren bij elkaar te zoeken. De man die naast haar lag begreep niets van alle commotie. Hij lag wat te mompelen en sliep vervolgens weer verder.

"Ja sorry hoor, ik wordt altijd moeilijk wakker. Die slaappillen werken gewoon niet! Zijn jullie hier al lang?"

Na een ruim uur stond moeder klaar om te vertrekken. Het moet gezegd dat zij er iets moois van had gemaakt. Een complete metamorfose! Wij bezwoeren haar dat Alise trots op haar mocht zijn. Na enige stilte beaamde zij dat.

Op weg naar de auto keerde ze zich als aan de grond genageld plotseling om. Ze was haar stoffen vergeten!

"Nee Anja, dat doen we dus niet!". Speciaal vandaag doen we zonder, hé? Na enig tegenstribbelen gaf ze dan toch toe.

"Weet je". zei ze onderweg, *"als ik jullie niet had!"*. Maar de begeleidster van de SMN: *"er komt een dag dat je het helemaal alleen moet opknappen. Denk je dat je dat gaat lukken?"*

Het werd een hele tijd stil in de auto. Dan: *"ik heb alles over voor die lieve meid van me! Al die kloatzakken moeten van haar afblijven!"*.

De maanden die volgden was zij niet meer te motiveren. Haar levenspatroon lag al heel lang vast. Eigenlijk was de herinnering aan haar dochter niet meer dan een oprisping.

Was het haar schuld? *"Die kloatzaak van een gezinsvoogd! Hij moet het niet wagen om nog een keer aan de deur te komen!"*

* In de periode die er op volgde was het dus weer helemaal mis gegaan. Door haar chaotische levenswijze was het niet meer mogelijk om in haar leven een definitieve plaats te reserveren voor een duurzame omgangsregeling met haar dochter.

Er zijn uitvoerenden in de jeugdzorg, met name in de kringen van de gezinsvoogdij, die de minderjarige met uitsluiting van derden, zoals de ouders de primair als de cliënt beschouwen en als zodanig in de hulppraktijk benaderen. Dat laatste doet zich vooral voor in geval van uithuisplaatsing van kinderen / jongeren. Dit nog eens daargelaten dat een gemiddelde gezinsvoogd niet eens genoeg tijd heeft om aandacht te besteden aan het uithuis geplaatste kind / de jongere!

Jeugdzorg is volgens de nieuwe wet:

“Ondersteuning van en hulp aan jeugdige, hun ouders, stiefouders of anderen, die een jeugdige behorende tot het gezin verzorgen en opvoeden bij opgroei- en / of opvoedingsproblemen of een dreiging van deze problemen”

Dat zijn nog al wat “clients”! In feite komt het erop neer dat vrijwel iedereen, ver af of dichtbij, met of zonder ervaringsdeskundigheid gerechtigd is om in welke overlegstructuur van de jeugdbescherming en de jeugdhulpverlening, te mogen deelnemen.

Bovendien kunnen bijv. (bedreigende) stiefvaders, zeg maar de vriend die van de ene dag op de andere intrekt in het huis van je ex, niet gevraagd zich als de zoveelste “nieuwe papa” van je kind opwerpend, aan welk overleg ook gaan deelnemen. Het raakt hoog tijd om aan het “stiefouderschap” voorwaarden te verbinden waaruit de duurzaamheid van een kindveilig :”vaderschap” mag blijken.

8.1.1. De wettelijke begripsomschrijving van “de cliënt”: een moreel dilemma van de wetgever en de hulpverlener ?

Het lijkt erop alsof de wetgever zijn Hoogedelmogende Handen niet heeft willen branden aan de belangengevoelige omschrijving van het begrip “de cliënt”.

Vanuit onze hoopvolle verwachting wordt bedoeld op de minderjarige als “de cliënt”, en vervolgens iedereen die zich maar geroepen voelt om de belangen van die cliënt intern en extern te verdedigen. Dat zijn verschillende hoedanigheden die dan ook om een duidelijker beperking van de wetsomschrijving had moeten leiden.

Maar “primaire: en “secundaire” cliënten worden in de wet niet bescheven. Op gevaar af voor een verwarring bij een verkeerde toepassing in de (hulp) praktijk.

De ouder (s) die met het gezag is /zijn belast en met de dagelijkse opvoeding daar kunnen we ons nog iets bij voorstellen.

Maar bij iedere andere die in relatie tot de cliënt (= de minderjarige) staat, om het even of het nu een familierechtelijke relatie betreft of een relatie verderop wordt iets ingewikkelder.

De wetgever heeft kennelijk niet de moed gehad om het kind als de cliënt bij uitstek te beschouwen voor wiens opvoeding- en ontwikkeling derden, de ouders voorop, op de een of andere wijze ter bevordering ervan zich inspannen.

Moeten al die derden dan tegelijkertijd met het kind als “de cliënt” worden aangemerkt. Met alle respect voor die derden die het allem zonder uitzondering naar wij hopen goede en integere bedoelingen hebben met het kind hebben we gegronde twijfels aan deze dubbele rednering.

Goede en kindgerichte ouders van het kind zullen als eersten met grote stelligheid naar buiten toe volhouden dat hun kind de cliënt is, en dat zij diegenen zijn die de belangen van hun kind, dus de cliënt verdedigen.

8.1.2. Het Deltaplan: “het kind (uiteindelijk?) centraal stellen”(!).

Maar in het Deltaplan wordt zonder omwegen aangegeven dat “het ook duidelijk moet zijn dat de gezinsvoogd uiteindelijk in het belang van het kind handelt”. Nogal cryptisch: dat woord “uiteindelijk”.

Dat maakt de verwarring voor de gemiddelde gezinsvoogd alleen nog maar groter. Naast je overladen bureauwerk moet de gezinsvoogd toch al iedereen binnen en buiten het cliëntsysteem te vriend houden!

Een cliëntvriendelijke benadering en aanpak hebben natuurlijk alleen zin en waarde van de cliënten als je als uitvoerder ook inderdaad de mogelijkheden daartoe krijgt.

Ons dunkt daarnaast wel dat er een professionele standaardisering tot stand moet komen en een daaraan gekoppelde kwaliteits-training voor jeugdbeschermers, die toetsbaar en volgbaar is voor de betrokken cliënten.

Maar voor een juiste attitude is het niet mogelijk om het menselijk vermogen inzicht in de emoties van cliënten op te vangen en te reguleren.

Want het is en blijft echter mensenwerk dat niet in alle opzichten en in volle omvang in een gefinancierd keurslijf kan worden gereguleerd laat staan zelfs geperst.

Dat ontslaat de werker niet van de aan zichzelf op te leggen verplichting om bij voortduring het eigen handelen kritisch te volgen vanuit een vooraf bepaalde en toetsbare hulpvisie.

8.1.3. De persoonsgebonden keuze van de uitvoerder van het primaat van “de cliënt” of “het cliëntsysteem”.

Dat heeft ook weer in 2004 tot flinke incidenten geleid met de ouder(s) van de minderjarige. Door die professionele opstelling en benadering voelen deze ouders zich uitgesloten van, althans niet in voldoende mate als opvoeder(s) gewaardeerd in het hulpverleningsproces.

De Wet op de Jeugdzorg biedt ook al weer geen eenduidigheid, zij het dat hier onder de cliënt eerder dient te worden verstaan het "gezinssysteem".

Bezien we echter de uitgangspunten van de eerdergenoemde BMJ, en dus de kritische uitvoerders van de gezinsvoogdij, dan wordt onder **jeugdbescherming** verstaan:

"Het geheel van activiteiten door daartoe aangewezen instituties dat erop gericht is het fundamentele recht van het kind op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling en uitgroei naar zelfstandigheid te waarborgen, daar waar het recht bedreigd wordt doordat het de ouders aan mogelijkheden ontbreekt het kind een aanvaardbare opvoedingssituatie te bieden.

en verder:

"De activiteiten moeten, gelet op de verbondenheid van ouder en kind, gericht zijn op de handhaving c.q. herstel van een relatie tussen ouder en kind"

Deze schijnbaar verborgen tegenstelling kan in de hulppraktijk onvermijdelijk leiden tot uitsluitend de primaatstelling van de veiligheid van de opvoedings- en ontwikkelingsbelangen van het kind, desnoods in weerwil van "de verbondenheid van de ouder en het kind".

Deze conflicterende dubbelzijdige stellingname als het verschil tussen een principiële en hulpinhoudelijke keuze leidt dan ook in de professionele hulppraktijk tot een al of niet verborgen richting van de werker naar de ouder (s) toe.

Dat laatste is natuurlijk niet als een veroordeling bedoeld.

Een dagelijks en te begrijpen dilemma, waarbij soms zelfs het geweten van de professional ten overstaan van de ouder(s) of andere opvoeders onder onaanvaardbare druk kan komen te staan.

Merkwaardig is alweer dat het harmoniemodel is opgezocht. Geen woord, ook niet in de toelichting op de nieuwe wet, over (dreigende) conflicten tussen ouders en jongeren, weggelopen tot gevolg hebbend, of gewoon conflicten in familieverband.

Hoe moet dat gaan wanneer in 2005 de (weggelopen) jongere ten overstaan van de hulpverlener aan de toegang een beroep zal gaan doen op *zijn* rechten en de ouder (s) op *hun* rechten?

8.2. Lichtpuntje in 2004! De protestgeluiden vanuit de gezinsvoogdij.

Er viel overigens ook een lichtpuntje te melden. Zo heeft de SMN met voorzichtige sympathie kennis genomen van de kritische geluiden van verontruste gezinsvoogden (verenigd in de belangenorganisatie BMJ) vanwege de zorgelijke ontwikkelingen in het kader van de uitvoering van maatregelen en uithuisplaatsingen. Het gaat daarbij om een doelmatiger uitvoering van de gezinsvoogdij in de zin van tijd en investering.

Initiatieven ter verbetering van de caseload, inclusief de mogelijkheid om meer aandacht en tijd kunnen investeren per cliënt-zaak kunnen rekenen op de warme steun van de SMN.

Ook wij zijn van mening dat de gezinsvoogd geen gedigitaliseerde typist mag zijn, maar iemand die op een cliëntgelooftwaardige wijze de weg op moet naar zijn cliënten.

Een optimale kwalitatieve en kwantitatieve uitvoering van de zorg is slechts mogelijk indien de Wet op de Jeugdzorg wordt gevolgd door toereikende (financiële) middelen om die wet ook inderdaad te kunnen uitvoeren.

8.2.1. Verlaging van de caseload? Niet het enige probleem!

In het Deltaplan wordt de verlaging van de caseload terecht verdedigd. Met de BMJ zijn van mening dat dit al jaren geleden had moeten gebeuren!

Noodsignalen werden regelmatig vanuit de BMJ uitgezonden maar vonden geen gehoor. Nu is het weer dat de rijksoverheid geen extra gelden kan ophoesten voor de verlaging van de caseload en meer cliëntengerichte werkomstandigheden. Het lijkt erop dat het water je echt tot aan de lippen moet stijgen voordat de rijksoverheid wakker wordt..

Deze protesten van de gezinsvoogden zijn iets waar je gewoon op kon wachten.

8.2.2. Laat zien én horen dat je als gezinsvoogdij-instantie én als cliëntenorganisatie er bent voor de (minderjarige) cliënten!

Wat voor het BMJ geldt dat geldt ook voor een cliëntenorganisatie als de SMN: laat zien en horen dat je er bent voor de cliënten!

Dat was ook weer in 2004 het parool. De protestgeluiden zullen moeten aangroeien om Den Haag, maar ook de beleidsverantwoordelijke provincies, duidelijk te maken dat er een grens is getrokken. Een overschrijding ervan kan en mag uit naam van onze doelgroep niet langer meer worden geaccepteerd.

De geloofwaardigheid van de overheden hangt grotendeels af van de serieuze ontvangst van deze signalen. Daarbij dient nadrukkelijk met name de Inspectie en het AMK te worden betrokken.

De laatstgenoemden hebben het in 2004 op een ongehoorde wijze laten afweten. Zij hebben de kritische signalen van de SMN niet opgepakt, maar zelfs met goedkope argumenten naast zich neer gelegd.

8.2.3. Een gedigitaliseerde en voorgeponste hulpverlening: nog méér bureaucratie en nóg minder creativiteit en dynamiek!

Zonder bureaucratie is controle van de overheid onmogelijk. De jeugdbescherming en de jeugdzorg zijn gewoon typebureau's geworden. Een typediploma lijkt belangrijker te zijn dan een MBO / HBO-diploma.

Dat lijkt het uiteindelijke resultaat te zijn van de Wet op de Jeugdzorg. Een droevig resultaat bij welke totstandkoming de cliëntenorganisaties gelukkig geen enkele rol van betekenis hebben gespeeld.

Alleen zoals historisch te doen gebruikelijk overwegend de werkgevers, de managers van de kinderscherming en vele andere "aanpalende" doctorandussen

Wie dus mocht hopen dat de nieuwe wet de poorten wijd zal openen voor een snelle en doelmatiger hulp aan gezin en kinderen / jongeren die komt ondanks de naïeve verwachtingen die de wet oproept, bedrogen uit.

Nu al hoort men vanuit de kringen van de professionele jeugdzorg zelf dat de bureaucratie zwaar op de uitvoering drukt.

Voor al vanuit de kringen van de gezinsvoogdij (via hun collectieve belangenvertegenwoordiging, BMJ) en de jeugdzorg zelf.

De professionele hulpverlener is een vertegenwoordiger geworden van een bedrijf die een hulpproduct aan de man / vrouw moet brengen en voor dat doel in bedrijfsmatige termen zijn omzet ten behoeve van dat bedrijf moet aanleveren.

8.2.4. Gemis aan persoonlijk karakter en voldoende beroepskwaliteit als een van de oorzaken van een falende hulpaanpak.

Het ontbreken van voldoende (financiële) middelen in de jeugdbescherming is niet minder de pessimistische conclusie van de SMN vanuit de cliëntondersteuning.

Dat alle zelfstandige en creatieve initiatieven van uitvoerenden op de millimeter is berekend wordt "Hulp op maat" genoemd, maar in feite betekent het vooral geen cent teveel!

Een bijkomend probleem blijkt uit de cliëntpraktijk dat lang niet alle professionelen voor hun taak zijn berekend. Je mag je soms zelfs afvragen of het niet beter was geweest dat deze of gene gezinsvoogd een andere baan had gezocht.

Dat hulpverlening in eerste instantie een gedigitaliseerd gebeuren is geworden met vele opgetekende terugkerende herhalingen uit het verleden van de cliënt, is dus slechts ten dele waar. Alsof met een structurele en financiële verzuim van de middelen de kwalitatieve tekortkomingen ook maar meteen zijn opgelost!

Wie dagelijks wordt geconfronteerd met de gedigitaliseerde verzoeken tot verlenging van ondertoezichtstellingen en de uithuisplaatsingen wordt alleen maar verbijsterd van het nutteloze en onpersoonlijke karakter ervan.

Anderzijds wil de aloude werkcultuur maar niet meegroeien met de pretenties en de uitgangspunten van de nieuwe wet.

Van de ontwikkeling van flexibele werkmethode kan in het aldus nieuwe gevormde wettelijke keurslijf al helemaal geen sprake zijn.

Of men moet daaronder de veelbelovende *zorgmodulen* verstaan.

9. Pleiten voor een oudercursus voor (aanstaande) ouders onder regie van de jeugdzorg en GGZ- jeugd als aanvullende zorgmodule.

Het baart toenemende zorgen dat als gevolg van interne en externe ontwikkelingen in gezinsverband kinderen steeds meer in de verdrukking komen.

Het lijkt gemakkelijk om de drukke dagelijkse werkzaamheden van de ouders daarvoor verantwoordelijk te stellen.

Het speelt in de cliëntondersteuning van de SMN overigens wel een zichtbare rol in de mate van opvoeding.

Wat de externe oorzaken betreft spelen sociaal - maatschappelijke factoren een overheersende rol, zoals geldzorgen, verder echtscheidingssituaties en conflicterende omgangsregelingen.

Maar ook tweeverdieners laten zich niet onbetuigd maar dan met andere redenen. Al bij al lijkt de conclusie gewettigd dat de samenleving in meerdere mate een overspannenheid bereikt, waarvan meerdere kinderen en jongere de dupe dreigt te worden.

Zo worden lichte professionele hulpvormen, zoals ambulante opvoedingsondersteuning ingezet, waarbij een beroep moet worden gedaan op bij de ouder (s) ontbrekende en meest voor de hand liggende pedagogische benadering van de opvoeding van het kind.

Sommige ouders hebben als tweeverdieners eenvoudigweg overdag geen tijd voor voldoende aandacht voor de kinderen, terwijl andere ouders ten enenmale de pedagogische kennis en vaardigheden missen, terwijl dezen de hele dag vanwege werkloosheid niets te doen hebben.

Een en ander lijkt te moeten pleiten voor de invoering van een standaardcursus "Opvoedingsbekwaamheid", of een oudercursus onder een andere benaming, dat vooral de belangstelling van de kant van aanstaande – en nog gemotiveerde – ouders zal hebben.

II. De SMN in 2004.

De werkdruk is in 2004 nog verder toegenomen door

1. Mindere tijds – en geldinvestering in gecompliceerde cliëntzaken bij gelijkblijvend personeelsbestand.

In het jaarverslag 2003 gaven we al aan dat als gevolg van het aandeel van de SMN in de collectieve belangenbehartiging vanaf 2002, de individuele cliëntondersteuning op een voor cliënten onaanvaardbare wijze onder druk is komen te staan.

Daarbij moet men bedenken dat de conflictsituaties tussen de (gescheiden) ouders lijkt toe te nemen, en dat bemiddeling tot doel heeft om op een neutrale wijze het conflict zichtbaar en hanteerbaar te maken, alvorens deze op een methodische wijze aan te kunnen pakken.

Men zou daaruit misschien wel kunnen afleiden dat het schort aan voldoende en een adequate cliëntondersteuning van de kant van onze organisatie.

Dit jaarverslag beoogt echter aan te geven dat die werkdruk in weerwil van de invoering van de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari 2005, in de komende jaren nog verder zal toenemen.

2. Meer gedwongen inzet van cliëntondersteuning als gevolg van de structurele tekortkomingen in de jeugdzorg en de jeugdbescherming.

De onmogelijkheid van voldoende aandacht en tijd voor cliënten van de kant van de jeugdzorg en de jeugdbescherming veroorzaakt een vergroting van de arbeidsintensiviteit van de SMN.

Wie bijgevolg dus mocht denken dat de Wet op de Jeugdhulpverlening is opgehouden te bestaan als gevolg van het ontbreken van kwalitatieve middelen en andere kwalitatieve mankementen, die gaat voorbij aan de andere onvolkomenheden in de professionele hulpverlening.

Het lijkt welhaast onvoorstelbaar dat de wetgever en de rijksoverheid de nieuwe wet met gretigheid als “het verlossende antwoord” op de algemene kritiek aan het uitvoerende veld willen verkopen.

Het ziet er eerder naar uit dat de spanningen tussen de intersectorale complexiteit een hulpaanpak, de arbeidsintensiviteit tegenover de beperkter geworden financiële en structurele middelen verder zal gaan toenemen.

Dat geldt vooral voor de toekomstige mogelijkheden met betrekking tot de cliëntondersteuning in het kader van de uitvoering van omgangsregelingen.

3. Aanzienlijke toename van de bemiddelingsactiviteiten in gezinsverband aan de voordeur van de Toegang (mediation) en in het kader van de uitvoering van de ondertoezichtstelling.

Het jaar 2004 gaf een aanzienlijke toename te zien van de sociaal - maatschappelijke activiteiten in het kader van de uitvoering van de ondertoezichtstelling. De gezinsvoogdij komt aan dit hulponderdeel vanwege de opgelegde beperkingen niet eens toe.

Een van de belangrijkste oorzaken is de verschraling van de levensomstandigheden van meerdere cliënten.

De uitvoering van de ondertoezichtstelling lijkt in dat opzicht meer en meer te worden uitgehold door bijkomende sociale factoren wier oplossing buiten het gezinsveld en de bevoegdheden van de uitvoerende gezinsvoogd valt.

Deze activiteiten vinden grotendeels plaats binnen de kring van de Clientenraad SMN in de vorm van wederzijdse ondersteuning en advisering.

4. Verdere vergroting van het aandeel in de collectieve belangenbehartiging.

Het jaar 2004 gaf wederom een vergroting te zien van de landelijke en regionale overlegsituaties in het kader van de collectieve belangenbehartiging.

Het aandeel van de SMN in de versterking van deze collectieve belangenbehartiging was met die toename in overeenstemming. Er is met name meer tijd geïnvesteerd in gemeenschappelijke gesprekken rond de oprichting van de regionaal Platform Jeugdzorg. De resultaten in 2004 waren beperkt.

Een van de oorzaken is dunkt ons de oeverloze discussies in 2004 over de oprichtingsvoorwaarden van de kant van bijv. de Landelijke Cliëntentafel, en de inhoudelijke discussies over de principes en de voorwaarden van deelname van afzonderlijke regionale cliëntenorganisaties in een breder organisatieverband op provinciaal niveau.

Met andere woorden ontbreekt het, uiteraard niet zonder voorbijgaan aan het cliëntbelang en de mate van de bereidheid met betrekking tot een te verwachten landelijke en regionale overheidsondersteuning, aan meer pragmatisch denken en praktisch handelen van onderaf.

Er heerst overigens van de kant van de cliëntenorganisaties evenals dat het geval is in de provincie Friesland en Drenthe een algemeen gedragen weersin tegen een gedwongen toetreding tot het SPC .

Dat laatste is gezien de demotiverende benaderingswijze van de kant van de SPC niet onbegrijpelijk en al helemaal niet uitnodigend gebleken.

5. De ingezette ondersteuningsinspanningen van de SMN in verhouding tot de ondergewaardeerde resultaten.

Als het mogelijk zou zijn om een zo exact mogelijke berekening te maken van de algemene en de daarvan afgeleide cliëntondersteuning van de SMN, in productiefactoren uitgedrukt, kan met meer zekerheid worden gesteld dat de gepleegde investeringen vanaf 2003 in een gunstiger verhouding zijn komen te staan tot de uiteindelijke resultaten.

Daarbij dient meer en meer rekening te worden gehouden met de al jaren achtereen gelijk gebleven subsidies wat per jaar een financiële achteruitgang oplevert van om en nabij de 3 %.

Een van de directe oorzaken is het opstarten en de intensieve begeleiding van omgangsregelingen daar waar het ontbreekt aan voldoende tijd en aandacht bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling, maar ook in een vrijwillig kader.

Daaraan moet direct worden toegevoegd dat de omgangsregelingen in een gedwongen kader waarbij de (niet)- verzorgende ouder de ondersteuning van de SMN heeft ingeroepen, qua aard heel wat gecompliceerder en vooral stugger zijn vanwege het - soms terechte - verzet.

5.1. De Raad voor de kindbescherming als een van de grootste veroorzakers van de verhoging van de werkdruk van de gezinsvoogdij én van de SMN.

De trage werkwijze van de raad voor de kindbescherming, maar in toenemende mate ook die van de gezinsvoogdij heeft aantoonbaar geleid tot een relatieve toename van de werkdruk bij de SMN.

Vele cliënten hebben zich in 2004 daarover beklaagd, en uit onvrede om cliëntondersteuning verzocht.

Vooraf is dat het geval bij raadsonderzoek met betrekking tot het gezag, het hoofdverblijf en de omgang, en aansluitend als gevolg van de uitvoering ervan door de gezinsvoogdij.

Het is tekenend voor de historische situatie dat er wél kritische gezinsvoogden zijn die via hun belangenorganisatie hun werk serieus wensen te nemen, terwijl de raadsvertegenwoordigers net doen of er niets aan de hand is in deze wereld!

Het overstijgende belang van het doen opstarten van een omgangsregeling op advies van de Raad voor de kindbescherming, gevolgd door een per definitie dienovereenkomstige beslissing van de kant van de rechtbank, prevaleert in toenemende boven het opvoedingsbelang van het "omgangskind".

De praktijk wijst uit dat ongeacht de terechte weerstanden bij het kind, een omgangsregeling op alle mogelijke manieren simpelweg wordt doorgedrukt met alle in emotioneel en relationeel opzicht ontwrichtende gevolgen vandien.

Wij komen hier nog op terug in Hoofdstuk II (individuele belangenbehartiging)

6. Wanhopig op zoek naar de kwalitatieve effecten van de provinciale beleidsverantwoordelijkheid voor de jeugdzorg.

Het enige nuttige effect mag worden verwacht van een kritischer wordende provincie die haar wettelijke beleidsverantwoordelijkheid vanaf genoemde datum serieus wenst te nemen.

Maar ook die kans en mogelijkheid lijkt gezien onze ervaringen in 2004 de grond ingeboord te zijn. Het oordeel van met name de provincie en de Inspectie Jeugdzorg inroepend kwam men in dat jaar niet verder dan de constatering van een "irritatie oproepende" cliëntenorganisatie.

De inspraak van de cliëntenorganisatie en hun kritische betrokkenheid bij de op de Wet op de Jeugdzorg gebaseerde uitvoering van zijn een dode letter gebleken. Het is spijtig te moeten constateren dat de positie van minderjarigen een veel mindere prioriteit heeft dan de bewaking van en controle op de uitgaven.

Deze constatering heeft in de loop van 2004 geleid tot grote bitterheid en frustraties.

De provincie zou zich meer dan tot nu toe kunnen laten leiden door de kritische geluiden van de cliëntenorganisaties in hun regio in de vorm van verontrustende signaleringen.

Het moet helaas zeer spijtig worden genoemd dat in 2004 de signaleringsfunctie van de SMN richting provincie ver onder de maat is geweest.

7. Het functionele belang van samenwerking en afstemming ten behoeve van de (minderjarige) cliënten, als voorwaarde voor de oprichting van een Provinciaal Platform Jeugdzorg & Familierecht.

Inzicht daarin is met name van belang voor het door de SMN ingenomen standpunt ten aanzien van de wenselijkheid en de totstandkoming van bijvoorbeeld een samenwerkingsverband in de vorm van een Regionaal Platform van Cliëntenorganisaties, zoals door de provincies voorgestaan. We zullen hierop uitvoerig terugkomen.

In diverse uitgebrachte producties heeft de BM en later de SMN blijk gegeven van de noodzaak van meer onderlinge samenwerking en afstemming. Onder welke privaatrechtelijke signatuur nog daargelaten.

De SMN heeft daarbij een hoge mate van creativiteit en werkzaamheid getoond. Te noemen valt vooral de *Doelstellingennota SMN 2000* met een aantal met die doelstellingen samenhangende uitgangspunten voor de komende jaren. Maar vooral blijkt de eerdere uitgave van de opstartnotitie van de SMN in 1993 onder de naam "*Van Finish naar Start*" mag worden opgemaakt dat de SMN zelf in het verleden behoorlijk - maar helaas tevergeefs - aan de weg heeft getimmerd. Het bezwaren van de SMN met betrekking tot het door de provincie niet serieus oppakken van deze eigen initiatieven heeft mede haar bezwaren bepaald jegens de deelname binnen het Consumenten en Patiëntenplatform. Van belang is uiteraard ook de doorlopende reacties erop van de kant van de regionale overheden samen te vatten als het regionale cliëntenbeleid.

8. Slotconclusie SMN met betrekking tot een snel en adequaat zorgaanbod: in minstens 60 % van de cliëntzaken zal men de eerstkomende jaren achter de feiten blijven aanlopen!

Gezinsomstandigheden kunnen zich per dag in gunstige of minder gunstige zin zodanig wijzigen dat de aard en de omvang van de cliëntondersteuning van de SMN zich zo flexibel mogelijk daarbij dient aan te passen. Kennelijk is een doelmatiger benadering door een flexibele inzet van snel inwisselbare soorten van cliëntondersteuning uitsluitend voorbehouden aan de cliëntenorganisaties. Met gebrekkige middelen is dat laatste een complicerende factor geworden. Zo mag bijv. de Raad voor de kinderscherming er rustig 9 maanden doen over een onderzoek naar een problematische gezinssituatie zonder daarbij rekening te behoeven te houden met de tussentijdse veranderingen in het te onderzoeken gezinssysteem. Even een briefje naar de kinderrechter met een verzoek om uitstel en het wordt zonder slag of stoot van die kant verleend. Het is helaas een stellingname van de kant van de Rechtbank waardoor het ongeloof van vele cliënten in onafhankelijke rechtelijke macht een flinke deuk heeft opgelopen. Nog niet zolang geleden is een van onze cliënten halverwege de zitting gewoon de rechtbank uitgelopen met de mededeling: *jullie bekijken het maar met z'n allen!* Hetzelfde geldt ten aanzien van de uitvoering van de gezinsvoogdij. Tenzij een wondermiddel als het *Deltaplan* alsnog voor het gehele land kan worden ingezet. Intussen verwacht men veel van de Wet op de Jeugdzorg. Zal er veel veranderen vanaf 1 januari 2005? Wat de rechtspositie van onze cliënten lijkt dat vanaf die datum er in theorie wel op, maar de cliëntpraktijk is heel wat hardnekkiger. Ook in de komende jaren.

9. Voornemens van de SMN in 2005:

9.1. Voornemen 1:

Versterking van de signaleringsfunctie.

1. De SMN heeft zich voorgenomen om in het kader van de Operatie Jong een onderzoeksrapportage op te stellen en breed te gaan verspreiden over de wijze waarop de Raad voor de kinderscherming met een onderzoek omgaat in het kader van omgangsregelingen, en de wijze waarop het AMK omgaat met kindermishandeling c.q. met verwaarlozing.
2. Een vervolgrapportage over de situatie in de sekte in Ter Apel en de vervolgentwikkelingen in de zaak B.K. te D. met het oog op de uitvoering van de ondertoezichtstelling van zijn zoon in het kader van het hoofdverblijf en de omgangsregeling. Deze zaak is dermate ongelooflijk en bizar dat deze met inbegrip van de eerdere raadsbetrokkenheid (opstarten van de omgangsregeling), aparte aandacht verdient. Hoe dit ook zij, lijkt het niet ondienstig dat premier Balkenende wat ons betreft zijn stokpaardje over Normen en Waarden ook op het overheidsbeleid gaat betrekken.

9.2. Voornemen 2:

Verdergaande bezuinigingen in de organisatie in 2005.

Reeds enige jaren achtereenvolgens leest men in de jaarverslagen van de SMN terug dat de financiële druk per jaar is toegenomen. Tegenover de jaarlijks toenemende inflatie en de daaraan gekoppelde prijsstijgingen, incl. het Euro- effect, stond geen jaarlijks aangepaste vermeerdering van inkomsten. Wil in eerste instantie de cliëntondersteuning, en vervolgens de collectieve belangenbehartiging, betaalbaar blijven dan ontkenen we niet (meer) aan een grondige aanpassing van de gefinancierde doelstellingen.

Daarbij komt dat de respectievelijke provincies de cliëntenorganisaties waaronder de SMN wil onderbrengen bij de Patiënten – en Consumentenplatforms in het noorden des lands.

Alleen al gelet op de huidige financiële druk waarbij in de komende jaren geen verlichting valt te verwachten zal het moeilijk, zo niet onmogelijk zijn, om ook nog eens te gaan investeren en te participeren in die platforms.

De SMN is daarom genoodzaakt om in de komende jaren de cliëntondersteuning in combinatie met de collectieve belangenbehartiging aan gewijzigde voorwaarden te onderwerpen.

9.3. Voornemen 3:

Versterking en verbreding van de Cliëntenorganisatie van Verzorgende ouders tegen een Risicovolle Opvoeding.

De SMN zal met de vereiste energie een sterke en representatieve organisatie bevorderen van verzorgende ouders die te maken hebben met een risicovolle en kindbedreigende opvoeding van hun kind(eren).

Er moeten ondersteunings- en aanspraakpunten in de drie noordelijke provincie komen waar de betreffende ouders direct hulp en advies kunnen krijgen.

Uit het midden van deze ouders zullen daartoe gekwalificeerde mensen worden getraind die op termijn in staat moeten worden geacht om de collega-lotgenoten in woord en geschrift in uiteenlopend overleg – en gesprekssituatie bij (kinderbeschermings) instanties en in het kader van de rechtsbijstand bij te staan .

9.4. Voornemen 4:

Met betrekking tot de Clientenraad van de SMN

De Clientenraad van de SMN lijkt in 2004 een verzadigingspunt te hebben bereikt of er is sprake van een insluipende demotivering.

De SMN zal vanaf 2005 op zoek gaan naar nieuwe impulsen om de Clientenraad SMN een zodanige structuur en zinvolle inhoud en toekomst te geven die het mogelijk maakt dat de Clientenraad zich weer verder intern kan ontwikkelen en extern kan uitbreiden.

Meer doelstellingendiscussies in relatie tot de zin van lotgenotencontacten, de wederzijdse hulp en advisering, de sociaal – maatschappelijke positie van de (minderjarige) cliënten en de hiermee samenhangende hulpinhoudelijke aspecten verbonden aan het cliëntschap, zullen daaraan voorafgaan.

9.5. Voornemen 5:

Met betrekking tot onderzoek in 2005.

Empirisch onderzoek naar de mate en de omvang van onderzoeken van het AMK uitgaande van de meldingen (door derden), in relatie tot de taakstelling van de Raad voor de kindbescherming, de jeugdbescherming en de jeugdzorg.

Ook de gezondheidszorg en het (basis) onderwijs zal daarbij gezien haar meldingsfunctie uiteraard worden betrokken.

Hoofdstuk II.

De centrale organisatie

Hoofdstuk II. De centrale organisatie.

2.1. Het bestuur per 31 december 2004

In het jaar 2004 heeft zich wegens vertrek naar elders in het land één wijziging voorgedaan met betrekking tot het bestuur, zodat per 31 december 2004 het bestuur bestaat uit 8 leden, namelijk 4 mannelijke en 4 vrouwelijke bestuursleden.

2.2. De Clientenraad SMN.

Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar Hoofdstuk 3 *De collectieve belangenbehartiging*.

2.3. Het aantal ervaringsdeskundigen per 31 december 2004.

Zoals in het vorige jaarverslag werd vermeld wordt met ingang van 2003 niet meer gesproken van vrijwilligers maar van *ervaringsdeskundigen*. Deze kwalificatie is meer in overeenstemming met de waardering van de positie en de deskundige inbreng van de medewerkers.

Een andere overweging is dat, anders dan men het van buitenaf doet voorkomen, de vrijwillige status niet volledig recht doet aan de externe waardering.

De ontkoppeling van de sociaal - maatschappelijke positie van vrijwilligers van de SMN in relatie tot de taakstellingen bij deze organisatie is daarmee een voldongen feit.

Per 31 december 2003 bestond het aantal ervaringsdeskundigen uit 8 personen. Per 31 december 2004 waren 2 personen door privé-omstandigheden niet meer in staat om zich volledig voor de organisatie in te zetten, zodat per 31 december 2004 6 ervaringsdeskundigen zijn overgebleven.

De SMN kan daarnaast in voorkomend geval en bij oproep echter rekenen op 7 extra externe ervaringsdeskundigen die per cliëntzaak van advies dienen en dan ook inzetbaar zijn.

2.4. Overzicht per 31 december 2004 van de inzetbaarheid van ervaringsdeskundigen op de deelterreinen.

In het jaarverslag 2003 werd een overzicht gemaakt van het aantal in te zetten deskundigen per deelterrein van de Jeugdzorg en het familierecht.

Het betrof 14 interne en 11 externe ervaringsdeskundigen. In 2004 vond echter aan de hand van de gewijzigde personele situatie de hierna volgende wijzigingen plaats.

2.4.1. Functionele indeling van de ervaringsdeskundigen.

Sprekend over taakeenheden per deskundige binnen de SMN, gevoegd bij de externe deskundigen, waaronder met name vele ex-clienten waarop de SMN bij oproep een beroep kan doen, is sprake de volgende gecombineerde herindeling van taken:

1. Rijks- en provinciaal beleid / Landelijke Cliëntenforum / Clientenraad / klachtondersteuning.....1.
2. Algemene cliëntondersteuning, incl. uitvoering Stappenplan omgangsregeling4.
3. Raad voor de kindbescherming / jeugdbeschermingsmaatregelen / gezinsvoogdij.....2.
4. Geestelijke volksgezondheid / GGZ – Jeugd / Jeugdpsychiatrie / MKD / MOD.....2.
5. Jeugdzorg en (basis) onderwijs.....1.
6. Wetgeving / rechtspraak / rechtsbijstand.....2.
7. (Seksuele) kindermishandeling / AMK.....1.

8. Algemene signaleringsfunctie / onderzoek cliëntzaken ten behoeve van instanties en overheden.....3.

Totaal aantal ervaringsdeskundige per 31 december 2004.....16.

2.5. Van 3 naar 5 cliëntondersteuningspunten (CPS'en) van de SMN.

Dit onderwerp wordt hier besproken aangezien het een gegeven betreft aangaande de organisatie van de SMN als zodanig. Tot aan 2003 had de SMN drie aanspreekpunten ten behoeve van de regionale clienten.

In 2004 zijn daar zeer tot onze voldoening nog eens twee bijgekomen, een in de provincie Friesland en een in de provincie Drenthe.

De clienten kunnen zich in eerste instantie tot de plaatselijke vertegenwoordiger wenden.. De SMN probeert aldus zo goed en zo kwaad als mogelijk een verspreid ondersteuningsnetwerk te organiseren.

Het grote voordeel is dat de cliëntcontacten sneller en meer ter plaatse tot stand kan komen.

De betrokken ervaringsdeskundigen kunnen ter plaatse een eerste inleidend intakegesprek voeren met de cliënt(en) en de zaak als het ware voorbereiden en voordragen aan het werkbestuur en de Clientenraad SMN.

In het plan van aanpak "Van Finish naar Start" (1995) van de SMN werd al het voornemen aangekondigd om te gaan uitbreiden met dependances over het gehele noorden.

Een echte dependance zal er wel niet meer van komen, maar toch wordt de fysieke zichtbaarheid van de organisatie met deze opzet verruimt.

Het spreekt voor zich dat dit met zoveel enthousiasme al in 1995 bij de provincies en de gemeenten ingediend opstartplan niet tot resultaten heeft geleid. Deze CP's lijken als alternatief toch te kunnen voorzien in de al lang bestaande behoefte.

Op termijn zullen in het gehele noorden in de grotere steden, na een zorgvuldige training een CP'er worden geïnstalleerd.

2.6. De Werkgroep Signalering & Onderzoek in de Jeugdzorg en het Familierecht.

De werkgroep S & O heeft in 2004 behoorlijk aan de weg getimmerd met de uitgaven van 2 in dit jaarverslag genoemde onderzoeksrapporten. Deze zijn voor een reactie ruim verspreid, met name in de richting van de Vaste Kamercommissies, regionale politiek en de Inspectie Jeugdzorg.

De reacties hebben zonder omwegen tot verbijstering geleid. Er is zelfs overwogen om met de meldings- en signaleringsfunctie gewoon te stoppen.

Als dat zou zijn gebeurd dan had dit ernstige gevolgen gehad voor de communicatie en de samenwerking.

Overwogen wordt wel om de benaderingswijze ter discussie te stellen, ook al was daarmee niets mis mee.

In 2004 hebben een aantal clienten een flinke aanvaring gehad met het AMK te Groningen.

De kritiek van deze clienten gaat over de melding van derden over vermeende kindermishandeling, de wijze waarop vervolgens onderzoek wordt verricht door het AMK, de kwaliteit van het onderzoek en de gevolgen ervan voor deze clienten.

In 2005 zal dan ook zoals voorgaand werd aangekondigd een onderzoeksrapportage worden opgesteld en uitgegeven over de positie van het AMK in relatie tot de verantwoordelijkheden van de Raad voor de kinderscherming, het functioneren van het AMK te Groningen aan de hand van een aantal typerende cliëntzaken.

Hoofdstuk III.

De collectieve belangenbehartiging

Hoofdstuk III. De collectieve belangenbehartiging.

3.1. Inleiding.

De SMN heeft vanaf de oprichting geen afgebakend onderscheid gemaakt tussen de individuele en de collectieve belangenbehartiging.

De individuele belangenbehartiging had als vanouds uiteraard wel de hoogste prioriteit. De cliëntondersteuning vormde de primaire reden van haar bestaan en het hoofddoel van haar taakstellingen.

Bovendien was de landelijke en regionale politiek met betrekking tot de jeugdzorg nog niet zodanig ingericht dat expliciet van een volwaardig en terugkerend *cliëntenbeleid* kon worden gesproken.

Het bestaan van de cliëntenorganisaties kwam pas in beeld door de gebleken behoefte van overheidswege om in navolging van de beleidsombuigingen met betrekking tot de jeugdzorg en de gezondheidszorg een overzichtelijke belangen – en overlegstructuur van de cliëntenorganisaties te realiseren.

Het eindresultaat dient althans dat is de wens van de regionale overheid te zijn dat op termijn deze organisaties gaan deelnemen binnen een landelijk en regionaal platform jeugdzorg.

Met alle bestaande bezwaren vanden is het toch tekenend te noemen dat een politieke interventie noodzakelijk bleek om ook cliëntenorganisaties ervan te doordringen dat samenwerking en afstemming noodzakelijk is.

3.2. Indeling van hoofdstuk 3

Achtereenvolgens komen de volgende onderdelen aan de orde:

- De (historische) noodzaak van een collectieve belangenbehartiging in Noord Nederland
- De Cliëntenraad van de SMN
- De oprichting van de Cliëntenorganisatie van Verontruste Ouders tegen een kindbedreigende Opvoeding. (CVRO)
- Het Noordelijk Platform Jeugdzorg
- De Landelijke Cliëntentafel Jeugdzorg
- De Clientenraad van Jeugdhulp Friesland.
- Opstarten vanaf 2005 van een zelfhulp – en preventieorganisatie regio Noord ter voorkoming van een vroegtijdig overheidsingrijpen via de Raad voor de kindbescherming en de opvolgende gezinsvoogdij.

3.3. De (historische) noodzaak van een collectieve belangenbehartiging in Noord Nederland.

De SMN is voortgekomen uit de Belangenvereniging Minderjarigen (BM), die van 1972 tot 1995 actief was ten behoeve van de tehuisbewoners in de toenmalige tehuizen van de particuliere kindbescherming. Het doel was korthedshalve de versterking van de rechtspositie van de tehuisbewoners.

Medio jaren '90 vond deze belangenorganisatie "onder verdachte omstandigheden" de dood. Wat het noorden betreft werd vervolgens de SMN opgericht met dat verschil met de BM, dat de SMN alle kinderen en jongeren in en buiten de jeugdbescherming en de jeugdzorg, ongeacht de toepassing van de onderscheidenlijke hulpfuncties en werksoorten, alsmede in de thuissituatie (preventie) vanaf de oprichting tot haar doelgroep rekent.

3.3.1. "Van Finish naar Start" 1995.

Al direct na de oprichting van de SMN werd met veel tot dan toe gerechtvaardigd vertrouwen een doorstartnotitie (1995) aan de provincie toegezonden onder de naam "Van Finish naar Start".

Het was een ambitieus maar helder plan waarbij rekening werd gehouden met de hieruit voortvloeiende financiële gevolgen.

Het was in de beginperiode dat van rijkswege de roep om de versterking van de positie van de cliënten in de jeugdzorg steeds luider werd. De genoemde notitie sloot bij die ontwikkelingen van overheidswege aan.

Het doel van deze notitie was om in de breedste zin des woords een regionale organisatie op te richten die kan beantwoorden met betrekking tot hetgeen in het kader van de nieuwe Wet op de jeugdzorg heden ten dage een cliëntgerichte en zorggestuurde benadering en aanpak mag worden genoemd.

Met die opzet was de SMN het ontwikkelingskader naar nieuw wettelijk beleid ver vooruit. Het woord was vervolgens aan de provincies. Helaas en met enige gênants onzerzijds moet worden erkend dat zelfs een ontvangstbevestiging achterwege is gebleven.

3.3.2. Vanaf 1995 op zoek naar een Platform Jeugdzorg (&Familierecht).

De SMN is direct vanaf haar oprichting met ijver op zoek gegaan naar samenwerkingsvormen en – verbanden met collega-organisaties in het land en in de eigen regio. Heden ten dage spreekt men van een Platform.

De SMN is daar heel ver ingegaan. Zo zelfs dat een samenwerking en afstemming desnoods had geleid tot het opgaan in een groter geheel.

3.3.3. Huidige bezwaren tegen een aansluiting bij de regionale platforms.

Wie de huidige bezwaren, inmiddels uitgegroeid tot weerstanden, van de SMN en de collega-organisaties tegen een aansluiting bij de Patiënten - en Consumenten wil begrijpen dient allereerst kennis te nemen van deze eerder gedane zelfstandige pogingen van de BM en later de SMN, om die noodzakelijk geachte functionele samenwerking en vervolgens een structurele aansluiting in breder formeel vastgelegd organisatieverband.

Om deze doelstellingen gerealiseerd te krijgen heb je in feite niet eens (regionale) overheid nodig, zij het dat wij met het huidige cliëntenbeleid in dit politieke vaarwater terecht zijn gekomen.

Er was overigens slechts één cliëntenorganisatie die al vanaf 1975 in de noordelijke regio's bestond en actief was: de BM en vanaf 1995: de SMN.

Uitgangspunt in al die jaren was, en in feite nog steeds, is enerzijds een organisatorische versterking van de SMN en vervolgens afhankelijk van de resultaten, een aansluiting bij een afstemmings- en samenwerkingsverband, in de statutaire vorm een regionale koepel.

De SMN heeft zich tot nu toe nog nooit op het standpunt gesteld dat als voorwaarde voor het realiseren van deze huidige politieke doelstelling de subsidie daarmee in overeenstemming dient te worden gebracht.

De uitwerking van een geprofessionaliseerd systeem van cliëntondersteuning als een in kwalitatief oogpunt professioneel ogend eindproduct van in alle opzichten effectieve cliëntondersteuning, mag echter in financieel opzicht toch niet als onredelijk worden beschouwd.

3.3.4. Doelstellingsnota SMN 2000 van juni 1997.

In 2000 werd door de SMN een Doelstellingsnota uitgegeven dat als bijlage diende bij de Beleids -en werkplan 1997 – 2000.

In deze nota werden een aantal uitgangspunten en daaraan verbonden doelstellingen geformuleerd.

Het doel was, en dat is feitelijk nog het geval, om een discussie op gang te krijgen met de noordelijke provincies en de jeugdzorginstellingen over de legitimering van de cliëntondersteuning en de daaraan verbonden grondvoorwaarden.

Deze uitgangspunten waren en zijn op zich nog steeds actueel.

Wat de uitgangspunten en de doelstellingen betreft kunnen deze als volgt in herinnering worden gebracht:

Uitgangspunt 1.

De mate en de mogelijkheid van doelmatig werken van de SMN in de (justitiële) jeugdzorg heeft ter realisering als grondvoorwaarde een formele toelating en legitieme erkenning van de cliëntactiviteiten door instellingen van de (justitiële) jeugdzorg.

Doelstelling1.

De SMN stelt zich voor de komende jaren toe te werken naar een duidelijke, heldere en schriftelijk vastgelegde onderlinge werkverhoudingen en afspraken;

Het voorkomen van misverstanden en discommunicatie over en weer dient evenzeer in het belang van de minderjarige clienten te worden geacht.

Uitgangspunt 2:

Het is een grondvoorwaarde dat op korte termijn doelgericht wordt gewerkt aan de realisering van een cliëntenorganisatie die in alle opzichten op de voortzetting van haar doel - en taakstellingen is berekend.

Doelstelling 2.

Voor dat doel dienen financiële, materiele en facilitaire middelen en mogelijkheden te worden geboden die de SMN in staat zullen stellen om haar werkzaamheden binnen redelijke termijn op een cliëntverantwoorde wijze te kunnen voortzetten.

Uitgangspunt 3

De SMN is van mening dat ten behoeve van een blijvende continuering en ter verkrijging van een optimale stabiliteit, de mogelijkheid moet worden gezien dat minstens 3 vaste medewerkers van de organisatie hetzij via een deeltijdbaan, hetzij in aanmerking komen voor een alsnog in te voeren vorm van vrijwilligerstoelage op de bestaande uitkering.

Doelstelling 3.

Er moet worden gezien of de prestatienormen van de SMN in overeenstemming zijn met bovengenoemde uitgangspunten, in termen van arbeidsprestatie uitgedrukt, wier concrete meerwaarde als compensatie kan worden beschouwd met de structurele leemten in en de kwaliteit van het zorgaanbod in vergelijking tot de arbeidsprestaties van de professionele jeugdzorg, en uitgaande van een meetbaarheid ervan.

Uitgangspunt 4

De SMN is van mening dat in navolging van de wettelijke bepalingen omtrent de “z – z – z –” – principes, het bieden van rechtspositionele ondersteuning van de kant van de SMN, schriftelijk dient te worden vastgelegd.

Doelstelling 4.

Er zal voor het jaar 2000 in de provinciale hoofdsteden in het noorden des lands kantoorpanden ten behoeve van de cliëntactiviteiten van de SMN moeten worden ingericht, voor welk doel extra opstartinvesteringen noodzakelijk zijn.

Uitgangspunt 5

(Minderjarige) cliënten hebben het zelfstandige recht om zelf te bepalen tot wie men zich wendt voor klachtondersteuning en voor de bijstand van een Cliëntenvertrouwenspersoon.

Doelstelling 5.

Er dient op de kortst mogelijke termijn afdoende helderheid te komen over de positie en functie van de SMN in klachtprocedures.

Daarbij moet rekening worden gehouden met de positie en de zelfstandige rechten van de (minderjarige) cliënten met betrekking tot een eigen keuzemogelijkheid inzake het indienen van klachten en met betrekking tot de keuze van een Cliëntenvertrouwenspersoon.

Voorts is het een noodzaak geworden om afstemming te realiseren tussen de taakstelling van het Bureau Klachtondersteuning (BKJ) gezien het risico van overlappingsen tussen de cliënt- en klachtondersteuning van de SMN en de afzonderlijke klachtondersteuning van het BKJ.

Uitgangspunt 6.

De rijksoverheid en de regionale overheden hebben met hun uitspraken en voornemens met betrekking tot de versterking van de rechtspositie van de cliënten, en daarmee met die van de cliëntenorganisaties, zich verplicht gesteld tot het bieden van voldoende garanties, waaronder de versterking van de organisatiecapaciteit.

Het dient mede een streven te zijn om die rechtspositionele garanties te bieden waardoor het voor cliënten met een uitkering in materieel opzicht aantrekkelijker wordt gemaakt om op vrijwillige basis cliëntwerkzaamheden te kunnen verrichten.

Doelstelling 6.

Er moet naar worden gestreefd dat werkloze jongeren de SMN als vrijwilligersorganisaties kunnen gebruiken als springplank om op termijn een deeltijdbaan of een volledige betaalde baan kunnen krijgen.

3.3.5. Slotconclusies met betrekking tot par. 3.3.2.

Bovengenoemde uitnodiging tot een verdergaande discussie heeft zeer helaas niet geleid tot enige zinvolle reactie van de kant van de provincies en/of de organisatie van de jeugdzorg.

Desniettemin mag in voldoende mate worden geconstateerd dat, gelet op bovenstaande geformuleerde uitgangspunten en doelstellingen, de SMN vanaf haar oprichtingsdatum heeft gewerkt aan een externe verduidelijking van haar positie en status.

Tevens moet helaas worden geconcludeerd dat al gedurende de voorgaande jaren deze en andere activiteiten niet tot het gewenste doel hebben geleid.

Nu, in 2004, wordt de positie en de cliëntondersteuning van met name de SMN wederom ter discussie gesteld in het kader van een door dezelfde provincies voorgestane toetreding tot de Consumenten – en Patiëntenplatforms in regio Noord.

Dat is zeer spijtig. Een samenhangend en integrale ondersteuningsorganisatie als de som der delen op regionaal uitvoeringsniveau begint ons inziens namelijk bij versterking van de afzonderlijke daarbij aangesloten organisaties.

3.4. De Cliëntenraad van de SMN.

Op 31 december 2003 bestond de Clientenraad van de SMN uit totaal 31 volwassenen en 14 jongeren.

Op 31 december 2004 is daarin een wijziging opgetreden, te weten

Provincie Groningen.....	17 volwassenen en 9 jongeren
Provincie Friesland.....	9 volwassenen en 3 jongeren
Provincie Drenthe.....	8 volwassenen en 5 jongeren

Totaal aantal leden per 31 december 2004.....34 volwassenen en 17 jongeren

Toelichting 1 op par. 3.4

Het doel met ingang van 2003, namelijk het actiever streven naar een toename van de persoonlijke en maatschappelijke meerwaarde alsmede om meer externe representativiteit te realiseren werd niet gehaald.

De reden ervan is de ontoereikende financiële middelen om een verdere uitbouw van de Clientenraad mogelijk te maken.

Als wordt gesproken van een verzadigingspunt in de groei, dan kan worden geconcludeerd dat uitbreiding slechts mogelijk is bij een gezonde en evenredige mate van financiële ondersteuning.

Toelichting 2 op par. 3.4.

De in 2003 begonnen verzameling en distributie van kinderkleding en speelgoed ten behoeve van verzorgende ouders met een bestaansminimum heeft in 2004 een gunstig gevolg gehad.

Er werd overigens iets minder gedistribueerd dan in het vorige jaar. Toen werd al direct een maximum bereikt van 68 volle zakken.

Het distributiegebied is gelijk aan het werkgebied. Deze wordt vooral gekoppeld aan de bezoeken binnen het werkgebied aan onze cliënten.

Deze activiteiten vormen een integraal onderdeel van de totale cliëntondersteuning door de Clientenraad SMN.

Wie is “de cliënt”? Dilemma van het “partij kiezen”.

Lisette is een 17 jarig meisje. Haar jeugd is zeer conflicterend verlopen. Haar ouders hadden voortdurende relatieproblemen en zij vond dat vreselijk.

Vader gaf aan dat de huwelijksrelatie in feite al voor de geboorte van Lisette was beëindigd. Vanaf haar 10de jaar begon moeder Lisette in toenemende mate te betrekken bij haar strijd tegen vader.

Moeder eiste dat zij haar onvoorwaardelijk volgde in haar vijandige houding ten opzichte van vader. Lisette belandde geleidelijk aan op zeer jonge leeftijd in een ernstige loyaliteitscrises.

Anorexia

In de loop van 2001 gaf het AMK te kennen dat de afwezigheid van een kindbeschermingsmaatregel zal leiden tot een levensbedreigende situatie voor Lisette. De zaak werd overgedragen aan de raad voor de kindbescherming.

Lisette is uit diagnostisch oogpunt een ernstig geparentificeerd meisje dat in februari 2001 voor de duur van 3 maanden was opgenomen in het Wilhelmina Ziekenhuis te Assen vanwege een reactieve eetstoornis (anorexia). Lisette geeft aan eigenlijk helemaal niet meer te willen leven.

Sinds juli 2001 woont Lisette bij haar vader, volgt het gymnasium en wordt behandeld. Maar ook aan het verblijf bij vader kleefde problemen. Hij bleef vaak langer weg vanwege zijn werk dan Lisette wilde.

Bovendien werd vader voor enkele jaren gedetineerd vanwege het plegen van delicten.

Moeder begrijpt ondertussen niet waarom Lisette contact met haar vermijdt. Onophoudelijk hield zij voor dat via bemiddeling de thuiskomst van Lisette bij moeder dient te worden gerealiseerd.

Er werd dan ook besloten om de bemiddeling aan te vangen bij een zelfstandig gevestigde kinderpsycholoog te Norg, waarbij gewerkt zou worden aan terugkeer van Lisette bij moeder. Deze bemoeienis heeft geleid tot slechts één gesprek.

Doel van de ondertoezichtstelling: een verschil in uitleg tussen de gezinsvoogd en moeder.

In september 2001 wordt Lisette ondertoezicht gesteld van de gezinsvoogdij. Volgens moeder is het uitsluitende doel van de OTS, dat de GVI ervoor zorgdraagt dat Lisette op termijn weer huiswaarts zal keren. Niets meer of minder.

De gezinsvoogd is echter van mening dat Lisette – ook al gezien haar leeftijd van 13 jaar – niet kan worden gedwongen tot contact met haar moeder.

Als Lisette moeder echter wil zien dan zal de gezinsvoogd de contacten begeleiden. Van het weer bij moeder wonen, kan geen sprake zijn.

“Contactherstel”, aldus de gezinsvoogd, “is alleen mogelijk als moeder rekening kan gaan houden met de grenzen en de wensen van Lisette”.

Echter in november 2001 geeft de kinderpsycholoog aan dat hij er niet in is geslaagd om de ouders tot gesprekken over samenwerking te bewegen.

Van september 2002 tot december 2002 was Lisette opgenomen in de psychiatrische kliniek van het UMC – ziekenhuis te Utrecht, daarna gevolgd door een deeltijdbehandeling aldaar. Zij moest tweemaal per week naar Utrecht en dat trok een zware wissel op de schoolgang.

Begin van het contact met moeder op initiatief van Lisette

Eind december 2002 geeft Lisette aan te willen starten met een maandelijks contact met moeder, aanvankelijk onder begeleiding van de gezinsvoogd.

Hierbij geeft Lisette aan te willen praten over dingen die haar dagelijks bezig houden en niet continu over dat wat zich in het verleden heeft afgespeeld, inclusief de kwalijke rol die vader volgens moeder daarin speelde.

In de opvolgende periode stelt moeder zich regelmatig ergens verdept op om een glimp van Lisette op te vangen. Zij belt bovendien wekelijks naar Lisette die daarvan niet is gediend.

Vader heeft dit vervolgens aan Lisette verteld, en Lisette is op haar beurt woedend daarover.

Moeder eist uiteraard Lisette op maar deze wilde niet. Ruimte voor bemiddeling wordt volgens de gezinsvoogd door moeder onmogelijk gemaakt.

In overeenstemming met haar eigen keuze werd Lisette opgenomen bij de broer van moeder. Volgens de gezinsvoogd dient Lisette tegen haar moeder beschermd te worden.

Moeder wendt zich vervolgens tot de rechtbank met een verzoek om een onderhoud *“zodat er een eind komt aan de trieste situatie waarin Lisette zich bevindt”*. Daar denkt Lisette heel anders over. Het verzoek wordt terugverwezen naar de gezinsvoogd.

Onderzoek psycholoog

In april 2002 wordt machtiging verleend tot uithuisplaatsing gevolgd door een verzoek aan een psycholoog om onderzoek

te verrichten met inleidende vragen, met name zicht op het perspectief van Lisette en de relatie tot haar moeder. Al in juni 2002 kwam de onderzoeksrapportage uit. *"Een interne psychiatrische observatie met aansluitende behandeling is geïndiceerd."*

Tot slot vraagt de psycholoog zich af *"of vaders toenemende dominante plaats in het leven van Lisette in haar belang is. Hij blokkeert hiermee ook eventuele pogingen om moeder en dochter voorzichtig naar elkaar toe te brengen"*.

Het volgens moeder "eenzijdig kiezen voor Lisette" door de gezinsvoogd.

De behandeling van Lisette werd intussen overgenomen door de kinderpsychiatrie te Groningen, met als doel het voorkomen van een terugval.

Maar tegelijkertijd is moeder van mening dat *"het tijd wordt dat iemand duidelijk maakt dat Lisette maar eens naar moeder moet luisteren. Dit zou de gezondheid van Lisette zeer ten goede komen"*

Terwijl de gezinsvoogd echter stelt dat *"moeder zoveel druk op Lisette blijft uitoefenen dat zij haar onbedoeld verder van zich verwijderd, en dat "moeder Lisette nog steeds blijft belasten met de problemen uit het verleden"*

Moeder is woedend op de gezinsvoogd. Volgens haar heeft zij niets gedaan om via bemiddeling de terugkeer van haar dochter te bevorderen. Zij is vooral kwaad omdat de gezinsvoogd in haar ogen eenzijdig kiest voor Lisette.

Geen gedwongen terugkeer naar moeder

Moeder weigert ook systematisch te accepteren dat de angsten voor terugkeer van haar dochter, hoe op zich ook pijnlijk, reëel en invoelbaar zijn en om daarmee rekening te houden.

Toch vestigt zij haar hoop op een andere gezinsvoogd. Zij verzocht de Jeugdzorg daarom. Haar verzoek werd ingewilligd. Maar ook de andere gezinsvoogd kan niets aan de situatie veranderen. Lisette kan ook in de nieuwe relatie niet worden gedwongen tot terugkeer.

De woede van moeder over de oorspronkelijke gezinsvoogd zet zich meer en meer vast in haar geheugen en groeit uit tot grote bitterheid jegens de jeugdzorg.

Het gaat een eigen leven leiden en groeit zelfs uit tot het verwijt *"dat de gezinsvoogd haar dochter bijna heeft vermoord"*.

Dilemma van een gezinsvoogd: of terugkeer naar moeder, of een gunstige ontwikkeling van Lisette?

Moeder heeft zich, zo wordt gesteld, van meet af aan gekeerd tegen een gunstige ontwikkeling van haar dochter zoals door instanties beoogd en voorgestaan.

Zij was van meet af aan slechts gefixeerd op de onvoorwaardelijke terugkeer naar huis van Lisette, zonder daarbij acht te slaan op een proces dat juist dat laatste, zij het langs de weg van de geleidelijkheid, beoogde.

Maar dan wel gewerkt vanuit het hier en nu en aan de hand van een gericht verwerkingsproces en herstel van Lisette.

Kennelijk heeft moeder dat niet kunnen of willen opbrengen. De vete met vader was van een alles overstijgende last en betekenis geworden en heeft de weg naar een betere relatie met Lisette er niet gemakkelijker op gemaakt.

Iedereen, iedere instantie die al of niet in het kader van de OTS niet wenste te denken in termen van uitsluitend en alleen terugkeer van Lisette naar huis, kon rekenen op haar vijandschap.

Eeuwige vijandschap met de jeugdzorg!

Zonder een gegroeide bereidheid tot meer inzicht in haar eigen falen stelt zij tot op de laatste dag de gezinsvoogd aansprakelijk voor alle ellende. De jeugdzorg heeft er een vijand bij gekregen en dat zullen ze weten ook!

Deze gezinsvoogd is inmiddels verhuisd naar een andere jeugdzorginstantie en is allang uit beeld. Moeder eist echter hoe dan ook contact met deze. Maar deze wordt tot op de dag van vandaag afgedekt en beschermd door haar superieuren.

Haar eis van contact met de voormalige gezinsvoogd wordt haar tot op de laatste dag op puur formele gronden geweigerd. *"Maar", aldus moeder, "ze moeten niet denken dat ze van me af zijn!"*

Nogmaals: wie is de iure of de facto "de cliënt" of "het cliëntsysteem"?

Met Lisette zelf gaat het volgens de rapportage inmiddels een stuk beter. Zij moet en zal hoe dan ook haar gymnasiumdiploma halen!

Zij gaat eenmaal per maand naar haar moeder. Maar alleen wanneer zij dat bepaald.

3.5. Het Noordelijk Platform Jeugdzorg & Familierecht

3.5.1. Ontwikkelingen in 2004

Het kan de noordelijke provincies niet zijn ontgaan dat de realisering van het NPJF in 2004 een moeizaam is verlopen. De vergaderingen in 2004 getuigen daarvan. De doelstellingen missen een gemeenschappelijke grondslag. Deze ontbreekt nog. De - “samen staan we sterk” - gedachte bleek ook na het wegvallen van de BM nog lang na te galmen. Als een van de hoofdonderdelen van het cliëntenbeleid waren termen als *samenwerking* en de organisatie van een *Regionaal Platform jeugdzorg* nog lang niet in het politieke vizier. Gewezen wordt naar par. 3..3. Probleem is echter, verwijzend naar de vorige paragraaf, dat al tijdens het bestaan van de BM, en vooral vanaf de oprichting van de SMN, deze doorstartactiviteiten door de provincie niet op samenhangende en aanvullende waarde werd beoordeeld. Het staat namelijk nog niet zolang op de ambtelijke agenda.

In 2004 zijn diverse vergaderingen gehouden met de cliëntenorganisaties (NVP,Tyro, (zijn beiden inmiddels geen deelnemer meer) SABN, Singelier (NVA, Balans, Pharos, en Gilles de la Tourette) met het oog op het provinciale streven om deze (cliënten) organisaties in de noordelijke regio onder één *cliëntenplatform* onder te brengen.

Oorzaken van het niet tijdig gereed zijn met het platform was met name

- *de bepaald niet optimale werkrelatie met de provincie,*
- *het fundamentele verschil in visie met betrekking tot de aansluiting bij het Consumenten – en Patiëntenplatform SPC,*
- *het ontbreken van een tijdelijk in te zetten coördinator, die in staat had kunnen zijn om oprichtingsactiviteiten te organiseren.*
- *en niet minder de bepaald niet inspirerende en motiverende houding van de SPC zelf.*

Ons dunkt ten slotte dat een gemeenschappelijke toetreding als Platform Jeugdzorg, voorop gesteld dat wij het daarover al eens kunnen zijn, voor alle betrokken partijen een welkom plan is, dan dat de cliëntenorganisaties afzonderlijk in dat platform treden.

3.5.2. Het afhaken in 2004 van TYRO en NVP uit het overleg.

In de loop van 2004 zijn TYRO en NVP zeer helaas afgehaakt. TYRO omdat het tot dan toe geen subsidie had ontvangen van de provincie Groningen en de NVP omdat haar doelgroep niet aansloot bij de doelstellingen van het op te richten platform. Wat ons betreft was nóg een extra (clinten) organisatie in regio Noord niet zo nodig en kan voor de noordelijke cliënten zelfs voor verwarring zorgen.

Gezien de kleinschaligheid van beide organisaties, en met het oog op een versnippering, had TYRO zich gemakkelijk kunnen en mogen aansluiten bij een reeds jaren bestaande en werkzame cliëntenorganisatie.

Eén centraal ondersteunings – en communicatie- en ontmoetingspunt zou op zich ook de regionale cliënten ten goede zijn gekomen.

Maar niet minder voor de provincies zelf! Zij het dat in alle eenvoud wordt gesteld dat als onderscheid ervan wordt uitgegaan dat “*TYRO zich sterk maakt voor ouders, en de SMN voor kinderen en jongeren*”.

Een samenwerkingsverband in het kader van de intersectorale cliëntondersteuning van jeugdigen (SMN) en TYRO (de ouders) is zelfs met name in de sfeer van bemiddeling zeer wel verdedigbaar.

Een verhelderende doelstellingen - en doelgroependiscussie op provinciaal beleidsniveau heeft echter merkwaardig genoeg nog nooit plaats gevonden.

3.5.3. De SMN als een organisatie « avant la lettre ».

Uit niets anders is bovendien gebleken, dat de provincie in feite nog maar weinig weet heeft (gehad) van wat de cliëntondersteuning precies inhoudt, en voor wie / welke doelgroep, waarom, langs welke weg en middelen. Kortom alle aspecten die verband houden met de individuele en collectieve belangenbehartiging.

Men kan geen professionele hulpvorm of een hedendaagse zorgformule bedenken of de SMN heeft zonder dat nog sprake was van de huidige specifieke terminologie, deze ondersteuningsvormen al jaren in haar werkpakket.

Dat laatste blijkt eens te meer met betrekking tot de eerdergenoemde doorstartnotitie van de SMN “*van Finish naar Start*” in 1993 dat zo gesteld en onbedoeld min of meer fungeerde als een ontwikkeling “*avant la lettre*”!

Dat de SMN op eigen initiatief en zonder hulp van buitenaf alvast aan de slag was gegaan, bleek met name uit het feit dat de nieuw aangetreden cliëntenorganisatie SMN op termijn zelfs wilde voorzien in:

- *een regionale cliëntenkrant die zichzelf via betaalde abonnees kan bedruipen;*

- een centraal aanspreek - en ondersteuningspunt voor de regionale klanten
- een advies – en meldcentrale
- een gemeenschappelijk ontmoetingsadres
- het gezamenlijk ontwikkelen en in de cliëntpraktijk toepassen van ondersteuningsmodulen.

Achteraf wellicht wat naïef misschien, maar wij hadden begin jaren '90 tenminste nog concrete idealen.

3.5.4. De visie van het SPC betreffende het ontbreken van een representatieve vertegenwoordiging van cliëntenorganisaties.

De SPC te Groningen had in 2004 de cliëntenorganisaties eenzijdig op haar manier aangemoedigd om van provinciewege in haar regionale organisatie te participeren, vanuit de overigens tot dan toe door dezelfde SPC niet onderzochte overweging, dat

“in de provincie Groningen een representatieve organisatie van klanten in de Jeugdzorg en /of vertegenwoordigers van cliënten op provinciaal niveau ontbreekt”.

Deze kortzichtige conclusie zal je als BM en later als SMN na 20 jaar deelname aan het gestructureerde overleg met de jeugdzorg en de provincies namens de regionale klanten voor je kiezen krijgen!

Deze en andere voorbarige conclusies vielen natuurlijk helemaal verkeerd, omdat er geen inventariserend onderzoek van die kant aan vooraf was gegaan.

Als men dat wél zou hebben gedaan dan zou men gezien genoemde deelname zeer waarschijnlijk wel tot een andere conclusie moeten zijn gekomen.

Al bij al kregen de cliëntenorganisaties zo langzamerhand de gestaag groeiende indruk dat het SPC in navolging van haar collega's in Friesland en Drenthe om werk verleggen zat, en door de indiening van Plannen van aanpak met aangehechte begroting bij de provincie, werkelijk alles uit de kast wilde halen om haar bestaan, maar niet minder haar (financiële) belangen, te verdedigen.

Van deze “promotieactiviteiten” waren de cliëntenorganisaties totaal in het ongewisse gelaten, zij het dat de SMN onvermijdelijk de bedoelde stukken als opgevoerde agendapunt in handen kreeg als lid van de Stuurgroep Regiovisie van de provincie Groningen. Pas toen werd helder dat het SPC de cliëntenorganisaties ongevraagd met *“haar expertise wilde steunen”*.

3.5.5 Het eerdere onderbrengen van het Bureau Klachtondersteuning Jeugdzorg (BKJ) bij de Patiënten- en Consumentenorganisaties als een té beperkte legitimatie voor ondersteuning van klanten in de jeugdzorg door de SPC.

1. Het onderbrengen van voornoemde BKJ's bij de Patiënten – en Consumentenorganisaties in het noorden des lands diende vooreerst een puur facilitair en huisvestelijk doel.

De BKJ's zijn onafhankelijk bureaus die werken op puur individuele basis, bepaald door de enkelvoudige relatie klachtondersteuner – klager.

Dat vanuit deze individuele klachtrelaties meer kennis en inzicht ontstaat over de structurele oorzaken die hebben geleid tot een klachtindiening in een en dezelfde zaak, spreekt voor zich.

Het laat echter onverlet dat cliëntenorganisaties met dit fenomeen een jarenlang opgebouwde ervaring hebben wat betreft de inhoudelijke samenhang tussen de cliënt- en klachtondersteuning en de structurele c.q. de hulpinhoudelijke aspecten die daartoe hebben geleid.

2. Het Bureau Klachtondersteuning Jeugdzorg (BKJ) is in eerste instantie opgericht als *individuele* klachtondersteuner voor *individuele* klanten.

De BKJ' (of het regionale platform) zagen deze ommissie met ondersteuning van het SPC management tijdig in.

Naar onze mening geeft de individuele klachtondersteuning onvoldoende grondslag en legitimiteit om te kunnen spreken van een collectieve belangenbehartiging en een volwaardig “aandeel jeugdzorg”, in samenhang met enig kunst en vliegwerk gecreëerde en “bijgestelde” doel- en taakstellingen van de Patiënten – en Consumentenplatforms.

Het gevolg was inderdaad dat haar digitale informatie werd aangevuld met precies die taken die de cliëntenorganisaties sinds jaar en dag ook al zelf uitoefenen.

Daarbij kan natuurlijk gemakkelijk een verband worde gelegd tussen de uitbreiding van de taakstelling van het BKJ en de (financiële) aspiraties van hun respectievelijke werkgever: de RPCP in Drenthe, het SPC in Groningen en het PCPF in Friesland.

3. Aldus sloten “vraag en aanbod” in de vorm van een stille uitgroei van de taakstellingen van de BKJ's, ook in dit geval op elkaar aan.

Bovendien werd het uiteraard nog meer mogelijk om zich te “legitimeren” als “cliëntenorganisaties jeugdzorg”, lees: Patiënten- en Consumentenplatform.

Let wel: deze functionele uitgroei van de taakstellingen van de BKJ's sluit, overigens buiten het gezichtsveld en zelfs buiten medeweten van de cliëntenorganisaties zelf, naadloos aan bij de gangbare strategische belangenoverwegingen van de regionale Patiëntenorganisaties.

Dus Patiënten- en Consumentenorganisaties die bij uitsluiting van andere organisaties, en dus ook die van de cliëntenorganisaties jeugdzorg, opkomt voor de belangen van de cliënten in de jeugdzorg.

Dat deze toch wel zeer doorzichtige opstelling door een apert onjuiste voorstelling van zaken vroeg of laat wel moet falen, spreekt voor zich.

3.5.6. Het bestuurlijke overleg met de noordelijke provincies over aansluiting van de cliëntenorganisaties bij de regionale platforms.

1. Op 11 maart 2004 werd op het provinciehuis te Groningen een gesprek gevoerd met de cliëntenorganisaties over de bereidheid van tot toetreding tot het SPC.

De aanwezige cliëntenorganisaties hadden echter van meet af aan een andere visie, namelijk dat allereerst via een functionele en taakhoudelijke benadering en implementatie moest worden toegewerkt naar een eigen regionaal Platform jeugdzorg & familierecht.

Vervolgens kan worden bekeken of en zo ja in welke provinciale organisatie op sectoroverstijgende basis zoals een Patiënten – en Consumentenplatform deze kan worden ondergebracht en met welk doel.

Met dat al heeft het natuurlijk geen enkele zin en betekenis dat de cliëntenorganisaties “in lompen gehuld” zich moeten gaan melden bij de deur van het SPC en in die van de beide andere provincies. Het spreekt zo gesteld voor zich dat de voordelen naar beide kanten dienen te worden toebedeeld.

Met andere woorden: de noodzaak van een eigen multifunctioneel platform jeugdzorg is jaren achtereen een verwaarloosd en achtergesteld doel geweest.

De organisatorische volwaardigheid van een deelname aan het SPC vereist dan ook in eerste instantie de versterking van de al jaren (financieel) achtergestelde positie van de cliëntenorganisaties ten opzichte van het Patiënten - en Consumentenplatform.

Het kan en mag zoals eerder opgemerkt bovendien niet de bedoeling zijn deze cliëntenorganisaties op individuele basis zitting gaan nemen in een platform zoals door de provincies bedoeld.

2. In de brief van 1 november 2004 maakt de provincie Groningen gewag van beleidswijzingen op het terrein van afstemming en samenwerking met de twee andere provincies en dat men de resultaten daarvan zal afwachten.

Met afsluitende conclusie dat *“vanuit onze provincie op dit moment geen mogelijkheden zijn om verdere stappen te ondernemen in de richting van de vorming van een koepel voor cliëntenorganisaties in de jeugdzorg in noordelijk verband”*

In deze brief laat de provincie Groningen dus de verdere ontwikkelingen van de aansluiting van de overgebleven cliëntenorganisaties bij de RPCP in Drenthe en Friesland en de SPC te Groningen over aan wat er daar verder wordt ontwikkeld:

In die brief wordt herinnerd aan de brief van de cliëntenorganisaties van 28 juni 2004, waarin de provincie voor de volgende fase in overweging wordt gegeven *“de gemeenschappelijke belangen en doelstellingen van de organisaties te onderzoeken en na te gaan welke organisatievorm daar het beste op aansluit”*.

De provincie stelde zich tot slot voor om *“dit advies mee te nemen in de afweging hoe wij (= provincie) nu verder zullen gaan”*. Met dat al zou de bereidheid tot meedenken van de kant van de cliëntenorganisaties aanzienlijk zijn vergroot als de provincie Groningen in 2004 vanaf het begin meer rekening had willen houden voor de eigen identiteit van de cliëntenorganisaties..

3. Het standpunt van de provincies Friesland en Drenthe lijkt hetzelfde te zijn gebleven als die werd ingenomen in voorafgaande 2 jaren.

In 2003 heeft het onderzoeksbureau Helder te Groningen een onderzoek verricht naar het Patiënten – en Consumentenplatform in Friesland en naar de vraag van participatie van cliëntenorganisaties en cliëntenraden binnen dit platform.

De cliëntenorganisaties hebben het na lezing als verbijsterend ervaren dat zij niet eerder bij dat onderzoek waren betrokken.

Eigenlijk gaat het hier niet om een inventariserend onderzoek waarbij logischerwijze alle (toekomstige) partners vooraf worden bevraagd over hun bereidheid tot deelname. Ook in dit geval dient sprake te zijn van een onderzoek naar de vraag en vervolgens hoe deze vraag in te passen in het aanbod.

In feite lijkt deze rapportage meer op een uitgebreide reclamestunt, dat min of meer bewust dienst doet als een bevestiging van het beoogde Cliëntenbeleid van de provincie.

Zelfs cliëntenraden van de professionele jeugdorganisaties worden met het grootste gemak in één adem genoemd in die zin dat de regionale platforms – zonder de vraag van de behoefte en de noodzaak erbij te betrekken – al bij voorbaat hun deskundigheid aanbieden.

3.5.7. Bezwaren van de cliëntenorganisatie tegen toetreding tot de regionale Patiënten - en Consumentenplatforms.

De bezwaren van de kant van de cliëntenorganisaties richt zich met name op de volgende constatering:

- *Er is een in historisch opzicht niet te overbruggen gemis aan onderlinge sectoroverstijgende affiniteit en collegialiteit,*

- *Er is geen hedendaagse gemeenschappelijke en herkenbare grondslag;*
- *De tot nu toe betoonde afwachtende houding van de regionale platforms*
- *De negatieve en demotiverende benaderingswijze door de regionale platforms*
- *De onbekendheid met de doelgroepenvisie en – benadering en onverschilligheid ten opzichte van de cliëntenorganisaties*

3.5.8. De eis van een concrete en functionele meerwaarde van een Platform Jeugdzorg & Familierecht voor de regionale cliënten.

De SMN blijft van stellige mening dat een toekomstig platform van welke samenstelling en signatuur ook in het belang van onze minderjarige cliënten een concrete en functionele meerwaarde dient te hebben.

Dat vraagt in eerste instantie om een door cliëntenorganisaties gemeenschappelijk geformuleerde functionele benadering van de cliëntondersteuning, en daarmee uiteraard een niet te onderschatten voordeel dat voor onze cliënten van wezenlijk belang is.

De cliëntondersteuning kan aldus een interdisciplinaire en sectoroverstijgende meerwaarde opleveren als het resultaat en de som van flexibel in te zetten ervaringsdeskundigheden op een variabel uitvoeringsniveau.

Het ombuigen van financieringsstromen kan op zich vanuit politieke overwegingen best een rol spelen, maar dat laat onverlet, dat de specifieke historische cliëntvisie en de hiermee samenhangende cliëntondersteuning niet kan en mag worden opgeofferd aan puur en alleen financiële overwegingen.

De inbreng van die ervaringsdeskundigheid vanuit de uiteenlopende specialisaties dient daarbij uiteraard als eerste vereiste te worden meegewogen.

3.5.9. Voorwaarden ter realisering van een Noordelijk Platform Cliëntenorganisaties Jeugdzorg & Familierecht.

Ten behoeve van een concrete meerwaarde dienen minimaal de volgende doelstellingen te worden gerealiseerd:

- *Het meer merkbaar serieus nemen door de overheden van de cliëntenorganisaties dan tot nu toe het geval is;*
- *Een snelle, doelmatige en flexibele cliëntondersteuning;*
- *Een goede afstemming op wederzijdse doel- en taakstellingen*
- *Het elkaar gemakkelijk vinden in sectoroverstijgende problematiek;*
- *Het verlichten van elkaars' taken;*
- *Het delen van de juiste doel- en oplossingsgerichte faciliteiten;*
- *Het gebruikmaken van elkaars' deskundigheid;*
- *Zowel voor de doelgroep als voor de regionale en lokale overheid en instanties duidelijker zichtbaar en aanspreekbaar zijn;*
- *Zowel de algemene en specifieke zorgvragen moeten sneller tot beleidsvragen kunnen worden geformuleerd en worden geïntroduceerd bij de politiek en uitvoeringsverantwoordelijken;*
- *Een gemeenschappelijke rapportage – en signaleringsfunctie;*
- *Gezamenlijke beleidsstrategie en een presentatie van aanbevelingen voor beleidsverbeteringen (cliëntvisie).*
- *een structurele financiering die met het belang, de positie en het functioneren van het regionale platform in overeenstemming is.*

3.6. De oprichting per 1 maart 2004 van de Cliëntenorganisatie van Verzorgende Ouders tegen een Risicovolle Opvoeding (CVRO).

Op 1 maart 2004 is de SMN op verzoek van een aantal verzorgende ouders overgegaan tot de oprichting van deze aparte belangenorganisatie die op termijn moet voorkomen dat kinderen het slachtoffer (dreigen te) worden van een voor hen als risicovol ervaren opvoeding, waaronder in geval van een omgangsregeling.

Aanvankelijk koos men voor de beperkte doelgroep met de benaming *Omgangsregeling*, maar dat kan naar onze mening snel leiden tot “olie op het vuur” van de niet – verzorgende ouders., doorgaans de vaders.

Overigens bestaan al diverse organisaties van vaders die de laatste jaren zelf flink aan de weg timmeren, zoals SOS –Papa en Dwaze Vaders.

Met de oprichting van de CVRO wordt mede daardoor in een al jaren bestaande leemte voorzien.

3.6.1. De reden van de oprichting van de CVRO.

De reden van de oprichting is:

- *dat de verzorgende ouders zich niet serieus genomen voelen door de Raad voor de kindbescherming. Zij zijn van mening dat zij ten onrechte als “omgangsonwillige” ouders worden neergezet. De raad verdenkt hen van het bedenken van allerlei misleidende strategie non de omgangsregeling te frustreren en anderzijds*
- *dat de rijksoverheid onvoldoende garanties biedt om de mishandelende ouders tot de orde te roepen. De SMN is in 2004 betrokken geweest bij een aantal mishandelingen door niet-verzorgende ouders van de verzorgende ouder, in aanwezigheid van de kinderen. Aangiften van deze mishandeling bij de politie worden over het algemeen niet serieus en adequaat opgepakt, waardoor de verzorgende ouders het gevoel heeft gekregen in een soort van vrijstaat te leven.*
- *dat grote zorgen bestaan over het feit dat de rijksoverheid en Justitie niet in staat blijken om ontvoerde kinderen vanuit met name de Arabische wereld weer naar Nederland te krijgen.*

De echtscheiding, maar ook de omgangsregeling, wordt nogal eens aangegrepen om wraak te nemen op de verzorgende ouder, terwijl de verzorgende ouder aan de andere kant met natte ogen ten overstaan van de raad voor de kindbescherming blijft volhouden zeer veel van het kind te houden.

Het initiatief tot de oprichting is dan het onvermijdelijke gevolg van de al enige jaren bestaande rechtsonzekerheid die wordt veroorzaakt door de puur familierechtelijke benadering door de Raad voor de kindbescherming in de uitvoering van via de rechtbank gedane verzoeken daartoe en als zeer eenzijdig wordt ervaren.

3.6.2. De opvoedingsbelangen van het kind als in sommige gevallen strijdig met een omgangsregeling.

Het komt regelmatig voor dat de expliciete bescherming van het kind tegen verwaarlozing en geweld de laatste jaren van minder groot belang lijkt te gaan worden dan het daarmee overstijgende recht van de niet-verzorgende (bedreigende / mishandelende) ouder op omgang.

De ouders die tijdens het raadsonderzoek verzet bieden tegen een risicovolle omgangsregeling worden per definitie door de raadsvertegenwoordiger in de verdachtenbank geplaatst met allerlei nogal diskwalificerende persoonsgebonden opmerkingen aan het adres van die ouder.

De in 2004 bij de Raad door de SMN namens deze ouders opgestarte klachtprocedures hebben deze zeer kwalijke benadering gemeen.

De Raad gaat bij haar overwegingen al bij voorbaat uit van algemene rechtsbeginselen, die in weerwil van de aan het omgangsartikel 377a, lid 1 BW toegevoegde afwijzingsgronden, te weinig rekening houdt met de individuele belangen van het bij de omgang betrokken kind.

Of het moet er “zo dik bovenop liggen” door onontkoombare en onweerlegbare feiten dat wordt besloten tot een omgang onder begeleiding.

Of kinderen bang zijn voor de andere ouder en daarvoor ook de redenen kunnen uitleggen is van onderschikt belang.

Het recht op omgang, en dat is een allesoverheersende factor, schijnt meer en meer het exclusieve recht te zijn van de niet-verzorgende ouder, terwijl de wetgever en daarmee de rechtelijke macht, het doet voorkomen alsof omgang het recht is van het kind op grond van 1:377a, lid 1 BW.

3.6.3. De strijdigheid in de opvoedingspraktijk tussen wettelijke uitgangspunten van 1: art. 377, lid 1 BW, de zorgelijke opvoedingssituatie van een één- oudergezin en de rechten van het kind.

De reden van de oprichting van het CVRO was dat steeds meer verzorgende ouders worden geconfronteerd met een van buitenaf opgelegde omgangsregeling met de niet - verzorgende ouder, waaraan voor het kind risico's verbonden zijn vanwege mishandeling of ernstige psychische verwaarlozing ten tijde van het huwelijk van de verzorgende ouder of het kind zelf.

Het probleem is dat de Raad voor de kindbescherming in haar inleidende onderzoeksrapportage gewag maakt van mishandeling en / of verwaarlozing dan wel anderszins vormen van verwaarlozing, maar dat het advies aan de rechtbank desondanks luidt dat een omgangsregeling, zij het in voorkomend geval onder begeleiding, dient te worden opgestart, en dus het verzoek van de niet verzorgende (bedreigende) ouder dient te worden ingewilligd.

In ieder geval is duidelijk geworden dat met name de raad voor de kindbescherming de kindontwrichtende uitwerking van een vooralsnog ongewenste c.q. risicovolle omgangsregeling onderschat en / of bagatelliseert.

3.6.4. De door de raad voor de kindbescherming opgeroepen bezwaren met betrekking tot de waarheidsvinding.

De roep van diverse cliëntenorganisaties dat de Raad verder moet gaan dan de huidige veralgemeniserende versie, namelijk dat *"beide ouders niet in staat zijn tot communicatie"* wordt steeds luider.

De Raad durft het kennelijk niet aan om verder te gaan van deze constatering, in die zin, dat wordt doorgedrongen tot de kern van de (relationele) problematiek. Welke argumenten de Raad ter verdediging van haar standpunt ook kan aandragen, blijft het een onwrikbaar feit dat juist daarmee de conflicten ook na het raadsonderzoek blijven voortbestaan.

Het is bovendien voor de toekomstige gezinsvoogd een slecht begin van de uitvoering van de door de raad verzochte toezichtstelling en het opstarten in de kader van de omgangsregeling.

3.6.5. De weigering van de Raad voor de kindbescherming met betrekking tot een kritische analyse van de (relationele) problematiek.

Het blijft verder voor vele kritische cliënten een doorn in het oog dat de Raad voor de kindbescherming in weerwil van de werkelijkheid blijft volharden met een in wisselende situaties afsluitende veralgemeniserende conclusie dat *"de beide ouders niet in staat zijn tot overleg"*.

De wezenlijke oorzaken van de relationele ontwrichting, zo stellen de leden van het CVRO, worden niet in de rapportage meegewogen met als gevolg dat de uitvoerende gezinsvoogd veel tijd en energie moet investeren om de omgangsregeling alsnog op de rails te krijgen.

De verzorgende ouders zijn van mening dat met de verzochte omgangsregeling de bedreigende situatie van het kind tijdens het huwelijk na echtscheiding in voorkomend geval niet alleen doet herleven maar zelfs in ernst en omvang doet toenemen.

Het risico van een herleefde bedreiging en/of verwaarlozing van het kind is zelfs zo groot, dat men wel gedwongen is om buiten de officiële instanties dan maar zelf als organisatie tot bescherming van hun kinderen wilt overgaan.

3.6.6. Toenemende betrokkenheid SMN in 2004 bij pogingen tot of serieus te nemen bedreiging met ontvoering naar het buitenland.

Onder een risicovolle opvoeding wordt mede verstaan de reële kans op ontvoering naar het buitenland door de niet verzorgende ouder van allochtone afkomst. In 2004 is de SMN in een aantal cliëntzaken met dat risico geconfronteerd geweest.

De SMN onderschrijft uiteraard het principe van een gelijkwaardige omgang met – overigens duidelijk omschreven – gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheden tussen de beide ouders.

De SMN heeft in 2004 diverse pogingen gedaan om in een aantal ontvoeringszaken te bemiddelen de omgang alsnog los te trekken. In slechts één zaak is het ook *tijdelijk* gelukt om partijen nader tot elkaar te krijgen. De tot dan toe bereikte resultaten gingen echter weer verloren gezien de hoge tijdsinvestering en de financiële omvang.

Maar iedere keer stuitte een uiteindelijk gunstig resultaat af op de onwil van de verzorgende ouder, omdat die angst zeker niet irrationeel kon worden genoemd, en deze angst het hele leven is gaan beheersen van de betreffende ouder.

Het zou aanbeveling verdienen om dit aantal te doen vergroten door met name een goede en doelmatige afstemming tussen de cliëntactiviteiten in deze van de SMN en de uitvoerende gezinsvoogdij-instanties.

Overigens wordt op bilateraal niveau overleg gevoerd tussen de rijksoverheid met landen waarmee geen uitleveringsverdrag bestaat.

De ervaringen bij met name dit soort omgangszaken heeft in 2004 tot de oprichting van de Cliëntenorganisatie van Verontruste Ouders tegen een Risicovolle Opvoeding (incl. in het kader van een risicovolle omgang)

3.6.7. Voornemens CVRO vanaf 2004.

De CVRO streeft vanaf 2004 naar de realisering van de volgende actiedoelen:

1. *De uitbouw naar een sterke vertegenwoordigende (verzets) organisatie*
2. *Organisatorische en werkinhoudelijke afstemming met soortgelijke organisaties*
3. *Het alsnog in situaties waar mogelijk en wenselijk bevorderen van omgangsregelingen tussen het kind en de niet-verzorgende ouders via het opstellen en uitvoeren van Stappenplannen die op termijn leiden tot een wederzijds omgangsconvenant.*
4. *Organisatie van time-outadressen in kind bedreigende (omgangs) situaties*
5. *Het indienen van schadeclaims bij de eerder bij de totstandkoming van een kindschadelijke omgangsregeling betrokken instanties.*
6. *Vergroting van de (juridische) inzetbaarheid door de organisatie van lotgenotencontacten met ervaringsdeskundigen.*

Hulp “in zo licht mogelijke vorm”?

De Fam. K. vormt al enige jaren een samengesteld gezin. Beide zijn eerder gescheiden. Moeder bracht 3 kinderen mee in het nieuwe gezin in de leeftijd van resp. 16, 14, en 11 jaar, en vader zijn zoon Sander van 17 jaar. Het gaat al enige jaren niet goed met Sander. Vader wordt al enige jaren geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag van Sander. Forse hanteringsproblemen in de thuissituatie. Sterker nog: Sander vervalt van kwaad tot erger, en vader staat volledig machteloos om zijn zoon op zijn gedrag aan te spreken en om hem te corrigeren. Hij trekt alle aandacht naar zich toe en terroriseert van tijd tot tijd de ouders en de overige kinderen.

Een wandelende tijdbom!

Zowel in de thuissituatie, op school of elders erkent Sander geen enkel gezag. Waar hij ook komt laat hij een spoor van verbijstering achter. Sander belandt regelmatig op het politiebureau door aangiften van vader vanwege brandstichting, diefstal, het rondrijden op een onverzekerde scooter, enz.

ADHD

Uiteindelijk zag vader zich genoodzaakt om Sander aan te melden bij de Forensische Jeugdpsychiatrie Accare te Assen, waarbij de jeugdpsychiater heeft vastgesteld dat Sander ADHD heeft. Hij krijgt Ritalin voorgeschreven, maar Sander slinkt deze niet of nauwelijks, zodat de hanteringsproblemen blijven aanhouden. Sander krijgt hulp via de module Orthopedagogische Video Gezinsbehandeling (OVG). De behandeling wordt benoemd als *laag frequent contact*.

Onderzoek jeugdpsychiater

In augustus 2004 werd Sander door de jeugdpsychiater onderzocht omdat sprake was van een toenemende opvoedingsonmacht van de ouders, dit ondanks uitvoerige en intensieve orthopedagogische thuisbegeleiding. In november 2004 zagen de ouders geen andere keuze meer dan Sander de deur te wijzen. Sindsdien verbleef Sander in verschillende crisiscentra, maar werd gezien zijn gedrag er meteen weer uitgestuurd. Een ding is duidelijk: Sander dient zo snel mogelijk uithuis te worden geplaatst. In december 2004 heeft de GGZ Groningen - Zuid via Bureau Jeugdzorg Groningen de raad voor de kindbescherming verzocht een onderzoek te doen naar de opvoedingssituatie van Sander.

Aanmelding dagbehandeling bij Accare

Maar in dezelfde maand ontving Sander een introductiebrief voor een dagbehandeling van Accare, ondertekend door Bertina en Rik (sociotherapeuten). De behandeling houdt volgens de brief in: *“werken aan jezelf om zo dingen in je leven te kunnen veranderen. Om te voorkomen dat je in situaties terecht komt die problemen opleveren voor jou en je omgeving. Voor jezelf en voor anderen niet prettig”*. Gezien deze zondagsschoolbenadering maar in geval van Sander toch wel zeer naïeve ondertoon kan men gemakkelijk afleiden, dat Sander voor deze benadering totaal ongeschikt is geworden. Dat kan slechts in geval van (zeer) lichte problematiek die in en vroegtijdig stadium al wordt onderkend en behandeld.

Wachtlijst bij de raad voor de kindbescherming

Vervolgens stelde de raad dat Sander op de wachtlijst is geplaatst. Hij stond als 11de genoteerd. Het is ook bij lange na niet aan te geven wanneer Sander aan de beurt komt voor een intensieve behandeling dat zal moeten plaatsvinden aan de Haydnlaan 6 te Groningen

Hulp in een vrijwillig of in een gedwongen kader?

Inmiddels dreigde de situatie thuis dermate uit de hand te lopen dat de SMN vader adviseerde dat hij nog nadrukkelijker zou aandringen op een ondertoezichtstelling en gezien de resterende mogelijkheden als gevolg van zijn leeftijd een spoeduthuisplaatsing.

Op de Raad voor de kindbescherming kon niet langer worden gewacht gezien de bestaande wachtlijst en bovendien als vervolgens ook nog eens de gevreesde lange onderzoeksduur in ogenschouw wordt genomen.

Voor dat doel dient een noodgreep te worden gebruikt in de vorm van een voorlopige ondertoezichtstelling ex artikel 1: 255 BW, zodat er zo snel mogelijk een gezinsvoogd in het vizier komt die kan bewerkstelligen dat Sander met spoed uithuis wordt geplaatst.

Aldus werd Sander nog net aan de vooravond van zijn 18de jaar alsnog uithuis geplaatst.

7. Vergroting van de onderlinge mentale en psychische weerbaarheid in en rond het gezin van het kind, als gevolg van de houding van de Raad voor de kindbescherming, de gezinsvoogdij en de langdurige en zenuwslopende rechtsprocedures in het kader van de omgangsregeling.

3.7. Het voorzitterschap van de SMN in de Cliëntenraad van Jeugdhulp Friesland.

Ook in 2004 bekleedde de SMN het voorzitterschap van de Cliëntenraad Jeugdhulp Friesland. Er werd 1 keer per maand vergaderend. Dat is ten opzichte van de frequentie van elders op z'n minst zeer regelmatig te noemen. Het heeft de werkdruk in het kader van de totale collectieve belangenbehartiging nog verder onder druk gezet. Desniettemin waren ook weer in 2004 de contacten met de Raad van Bestuur van de Jeugdhulp Friesland constructief en prettig.

3.7.1. Directere contacten met de jeugdigen in de geïndiceerde zorg: vergaderen op locatie.

Een absolute voltreffer was dat de Cliëntenraad in 2004 in tegenstelling tot voorafgaande jaren de vergadering deels heeft gehouden op locatie.

Op verschillende adressen van de geïndiceerde zorg werd het aldus mogelijk gemaakt om in contact te komen met de jeugdige doelgroep en de hulpverlening van alle dag goed in beeld te krijgen.

Diepe indruk heeft met name gemaakt de situatie en de verhalen van de meiden in het unit crisisinterventie in Drachten.

Eens te meer wordt weer eens duidelijk dat de verspreiding van de vergadering over meerdere locaties voor de dynamiek van "externe" activiteiten van een Cliëntenraad een extra dimensie vermag op te leveren.

De bewoners hebben de overtuiging gekregen dat de Cliëntenraad naar hen toekomt en zich ter plaatse laat gelden.

Overigens is het ieder jaar weer een zorg om jongeren bij de Cliëntenraad te betrekken ondanks de gemiddelde leeftijdsverschillen tussen de leden van de Cliëntenraad en de bewoners.

Anderzijds is het gemakkelijk om wél idealen te hebben, maar ook hier ontbreekt het aan de daarvoor benodigde tijd en aandacht. We gaan in 2005 hoe dan ook mee voort met het betrekken van de jongeren zelf

3.7.2. De ontwikkeling van een eigen website.

Eind 2004 is de Cliëntenraad in samenspraak met de Raad van Bestuur beginnen met de inrichting van een eigen website voor de cliënten van Jeugdhulp Friesland.

Een probleem vormde het standpunt van de Jeugdhulp dat deze website dient aan te sluiten bij het digitale aanbod van de organisatie zelf, en daarom binnen de qua beeldvorming en woordgebruik "cliëntvreemde" professionele kaders dient te worden aangepast.

De Cliëntenraad stelde zich echter op het standpunt dat de inhoud en de vorming van een eigen website haar eigen onvervreemdbaar en zelfstandig recht dient te zijn en dat daaraan niet kan worden getornd. De oplossing lijkt voor de hand liggend. De Raad van Bestuur is de eindverantwoordelijke voor alle onderdelen van de organisatie, inclusief de Cliëntenraad, en is toch simpel om onder jaar programma-aanbod de knop *Cliëntenraad* aan te klikken.

Wat de gerichte zoeker vervolgens waarneemt zijn de zelfstandig tot stand gekomen gegevens van en over de Cliëntenraad, waarbij uiteraard over een verantwoorde inhoud en de vormgeving artistieke en creatieve contacten noodzakelijk zijn van de kant van de in deze eindverantwoordelijke jeugdhulp.

3.7.3. De getalssterke en de continuïteit van de Cliëntenraad.

De getalsmatige aanvulling van nieuwe leden van de Cliëntenraad kan bij niet tijdige aandacht ervoor leiden tot onverhoopte disfunctioneren. Het is altijd zonder meer al mogelijk dat een lid vanwege allerlei omstandigheden de Cliëntenraad (tussentijds) moet verlaten.

De Wet op de Jeugdzorg stelt een maximaal aantal leden vast. Bij een geringe aanwezigheid onder het vastgestelde quotum ter vergadering kan er zonder meer al gezien het geringe ledental niet worden vergaderd.

Dat laatste is gelukkig slechts 2 keer in 2004 voorgekomen.

3.7.4. Het moeizame betrekken van jongeren bij de activiteiten van de Cliëntenraad.

Het is een aantal keren voorgekomen dat het ons is gelukt om de jongeren te betrekken bij de Cliëntenraad. Maar vroeg of laat haken zij toch weer.

Gewezen wordt nadrukkelijk op het gestelde in par. 3.7.1 met betrekking tot de bewonersraden of clusterraden.

Totdat net zoals elders de cliëntenorganisaties en de cliëntenraden onvermijdelijk de rapportage in handen krijgen en moeten lezen dat zij, kennelijk vanwege het “geconstateerde” ontbreken van de nodige eigen (ervarings) deskundigheid, de reddende hand uitgestoken krijgen van deze platforms.

Het omgekeerde lijkt ons echter het geval. Aan de ene kant constateert de schijfster van de rapportage dat cliëntenorganisaties “een schat aan gegevens in huis hebben” terwijl tegelijkertijd hun gebrek aan deskundigheid de reden is voor een aansluiting.

3.7.8. De eigen wettelijke invalshoek en het Reglement Medezeggenschap van de cliëntenraden, en de ambities van het Patiënten - en Consumentenplatform.

Wat de visie van de cliëntenorganisaties betreft valt elders in dit jaarverslag voldoende te lezen.

Maar ook de Cliëntenraden kennen een andere wettelijke invalshoek, waarbij niets wordt gezegd over een relatie tussen de Cliëntenraad en een Patiënten – Consumentenplatform.

Ook in dit geval willen de platforms echter ongevraagd hun diensten aanbieden aan de Clientenraad vanwege ook hier weer het veronderstelde gebrek aan deskundigheid, terwijl de Clientenraad toch een interne overleggeleding is van de jeugdinstantie, De Clientenraad staat zoals gezegd als organisatieonderdeel in dienst van de organisatie van de jeugdzorg, in dit geval van Jeugdhulp Friesland.

Wat de deskundigheidsbevordering betreft is het de plicht van een Raad van bestuur om daarin als eerste te voorzien.

Dat is met betrekking tot de Jeugdhulp Friesland dan ook gebeurd door de inschakeling in 2003 van een daartoe geëigend bureau op kosten uiteraard van de Jeugdhulp Friesland.

Bovendien gaat het om een andere overleg - en verantwoordingsstructuur zoals dat is bepaald door het *Reglement Medezeggenschap*.

Dit alles wil overigens niet zeggen dat in de toekomst geen bilateraal overleg mogelijk is. Maar dan wel op grond van de afbakening van de verantwoordelijkheden, en vooral op grond van wederzijds respect.

Zolang dat laatste ontbreekt zal ieder gesprek over welke samenhang en van welke samenstelling dan ook in 2005 moeizaam gaan verlopen.

3.8. Een toegenomen behoefte vanaf 2002 aan het uitwerken van een zelfhulp – en preventieorganisatie tegen een vroegtijdig en overbodig ingrijpen van overheidswege. Clienten zijn het zat!

De SMN constateert tot voldoening dat er sinds enige jaren een hecht gemeenschapsleven is ontstaan van lotgenoten en gelijkgezinden, tot uiting komend in regelmatige informele ontmoetingen van cliënten en ex-clieënten van de SMN, waardoor men ook onderling elkaar tot grote steun is in met name opvoedingsvraagstukken en andere vormen van ondersteuning.

Onder hen bevinden zich ook mensen (waaronder sympathisanten) die (onlangs) zijn gescheiden, ervaringen met elkaar uitwisselen en aldus door de groep en de Cliëntenraad SMN mentaal en zonodig materieel worden ondersteund om de gevolgen van de echtscheiding te kunnen opvangen.

Meerdere leden van de Clientenraad SMN hebben het idee van een (sociaal-maatschappelijke) uitbreiding van de Clientenraad in die zin voorgestaan.

Sommigen wilden de Clientenraad SMN zelfs opheffen om voor dat doel ruimte en gelegenheid te creëren om een breder draagvlak in die richting gerealiseerd te krijgen.

3.8.1. Het doel van een zelfbeschermende - en preventieorganisatie.

Het doel is het voorkomen van een extern ingrijpen in het gezinsleven door de oprichting van een *preventieorganisatie* tegen de Raad voor de kindbescherming, de uitvoering van de ondertoezichtstelling door de Jeugdbescherming, de Jeugdzorg en het familierecht.

Meerdere cliënten hebben ook weer in 2004 een flinke aanvaring gehad met de Raad voor de kindbescherming. De oorzaak is doorgaans niet gelegen in de negatieve houding en het zgn. verwijtbare handelwijze van de cliënten, dat de raad zo graag beweerd, maar overwegend door de opstelling en de benaderingswijze van de betrokken raadsvertegenwoordiger.

Het indienen van klachten heeft zo is gebleken weinig zin. De raad gaat na de klachtprocedure gewoon door met haar onderzoek alsof er niets aan de hand is.

Zo wordt regelmatig door de Raad beweerd dat “*de cliënt niet aan het raadsonderzoek wenst mee te werken*”, zonder tegelijkertijd de terechte argumenten van de kant van de cliënt te vermelden.

Om aan de schijnvertoning een einde te maken zal een organisatie worden overwogen die het lot in eigen handen zal nemen.

De groep van (alleenstaande) ouders hebben zich in 2004 dan ook voorgenomen om ieder extern ingrijpen, vooral van de kant van de Raad voor de kindbescherming, hoe dan ook te voorkomen.

Mocht desondanks de Raad door derden worden ingeschakeld dan zullen de andere leden door *zelfregulering* en *zelfoplossing* een extern ingrijpen met hand en tand trachten te voorkomen. We zullen deze ontwikkelingen in 2005 op de voet volgen.

Mocht daartoe behoefte bestaan dan zal de SMN het initiatief nemen tot het organiseren en uitbreiden van een sterke organisatiestructuur.

3.9. Landelijke Cliëntentafel Jeugdzorg.

In de brief van het Ministerie van VWS van 15 september 2004 aan de landelijke Cliëntentafel Jeugdzorg wordt het standpunt van de rijksoverheid nog eens duidelijk omschreven.

Kort samengevat komen deze op het volgende neer:

- *Er moet voor alle werkvormen sprake zijn van een evenwichtige vertegenwoordiging van verschillende cliëntgroepen zoals jongeren, ouders en allochtone jongeren;*
- *Er moet sprake zijn van een landelijke vertegenwoordiging*
- *Er dient er voor te worden gewaakt dat de cliëntondersteuners de enige zijn die aan de organisatieactiviteiten deelnemen, en daarmee in de plaats treden van de cliënten.*

3.9.1. De dreigende (inkomens) verschillen in de samenstelling van de leden van de Cliëntentafel.

Op dit moment bestaat de Cliëntentafel uit een aantal willekeurig aantal leden van allerlei uiteenlopende afkomst en belangen-opties. De te hanteren terminologie is nog steeds onduidelijk en op zich al moeilijk te definiëren.

Maar dit nog daargelaten. Het gaat niet goed met de ontwikkelingen van en binnen de Cliëntentafel. Klassieke patronen met betrekking tot de zetelverdeling worden nu al zichtbaar.

Wat dient de facto bijv. onder “*de cliëntondersteuner*” en de “*cliëntenorganisatie*” te verstaan? Waaraan dienen laatstgenoemde te voldoen als het gaat om representativiteit en legitimiteit? Wat is trouwens het verschil, voorop gesteld dat die bestaat, tussen een “*cliëntenorganisatie*” en een “*belangenorganisatie*”? Met alle overlappingsen vanden?

3.9.2. Het wezenlijke verschil tussen de individuele en (tevens) de collectieve belangenbehartiging.

Gaat het hier nu om een betaalde individuele cliëntondersteuner (BKJ's), of een niet-betaalde cliëntondersteuner, die vanuit een door de regionale overheid als zodanig gesubsidieerde en dus gelegitimeerde cliëntenorganisatie mag worden genoemd die namens de cliënten cliëntondersteuning bedrijft? Van oudsher wordt naar onze mening daaronder de laatste verstaan.

Er was ook in 2004 een proces voortgaande waarbij de cliëntenorganisaties als “het ei van de koekoek” steeds meer op de achtergrond wordt gedrongen. Hun plaats worden ingenomen door een rijk gevarieerd gezelschap van provinciale organisaties en BKJ's.

Dat laatste wordt in toenemende mate een heikel punt. Er is absoluut geen sprake van een “*evenwichtige vertegenwoordiging*”. Laat staan een *evenredige* vertegenwoordiging.

Deze scheefgroei lijkt strijdig te zijn aan het uiteindelijke doel, namelijk van de versterking van de *cliëntenparticipatie*.

De Cliëntentafel wordt namelijk overheerst door goed gesubsidieerde regionale platforms, inclusief door de provincie betaalde klachtondersteuners, die hun eerder genoemde individuele waarde voor de jeugdzorg slechts kunnen compenseren door de organisatorische aansluiting bij een SPC.

Het is in 2004 bovendien, onder voorbehoud van provinciale verschillen, gebleken dat deze BKJ's zoveel tijd over hebben wegens onvoldoende klachtaanbod, dat zij zich volledig kunnen inzetten voor andere zaken die meer samenhangen met de organisatiebelangen van hun werkgever, het Regionale Patiënten - en Consumentenplatform.

3.9.3. Minder collectieve vertegenwoordiging van cliëntenorganisaties met een eigen achterban.

Overleg in oktober 2003 tussen de Landelijke Cliëntentafel, de ministeries, de Nationale Jeugdraad en het IPO heeft opgeleverd dat in beginsel de genoemde Cliëntentafel zal moeten bestaan uit “*vertegenwoordigers van de provinciale cliëntenorganisaties*”. Dat kunnen volgens de genoemde organisaties cliënten zijn en cliëntondersteuners.

De gesprekspartners waren het er over eens dat “*de provinciale cliëntenorganisaties zich breed moeten opstellen*”.

Deze bureaus zijn zoals eerder opgemerkt *geen* cliëntenorganisaties maar individuele behandelaars van klachten van cliënten in de jeugdzorg, waarbij dus geen sprake kan en mag zijn van de organisatie van collectieve belangenbehartiging.

De meeste klachten van cliënten betreffen echter de Raden voor de kinderscherming tegen wie de BKJ's volgens de Wet op de Jeugdzorg vanaf 1 januari 2005 ook nog eens geen klachtprocedure mogen opstarten.

Maar ook hier ontstaat inmiddels alweer hetzelfde euvel, namelijk dat de Patiënten - en Consumentenplatforms van mening zijn dat zij bij uitsluiting van derden met de inzet van de individueel werkende BKJ's de collectieve belangen van de cliënten in hun regio's vertegenwoordigen.

Het verhaal van de koekoek die het oorspronkelijke broedsel uit het nest werkt om het eigen ei uit te kunnen broeden is hiermee compleet.

Bovendien lijkt het zo langzamerhand een (maatschappelijke) eis van de eerste orde om eindelijk eens te gaan werken aan een gestructureerde vorm van *jongerenparticipatie* dat dient te worden aangestuurd van onderaf.

Ons dunkt dat hierbij dezelfde problemen zich kunnen gaan voordoen als dat dit het geval is bij de beschreven Clientenraad.

Een voorwaarde lijkt ons dat de inrichting en de opzet van de jongerenparticipatie, de doelstellingen nog dargelaten niet beantwoordt en ook niet kan beantwoorden aan de (vergader) cultuur. Het raakt hoog tijd dat men de beperkingen gaat onderkennen. Tenzij het roer radicaal wordt omgegooid en men zich in de keuzes liever wil beperken tot de jongeren van de bourgeoisie.

3.9.4. Kritische kanttekeningen met betrekking tot het Landelijk Beleidskader 2005 – 2008.

Het gaat om een landelijk beleidskader dat op provinciaal niveau uitgevoerd dient te worden.

Dat onderstreept de belangrijke status van deze notitie. De leden van de Cliëntentafel zien het Landelijk Beleidskader als de enige opening om de stem van de cliënt serieus te laten doorklinken.

- In het Landelijk beleidskader wordt het *doel* van de Wet op de jeugdzorg niet omschreven. Het kader richt zich – zoals historisch gebruikelijk – vooral op zaken als beheersing, efficiency en financiering.

- Kwaliteitscriteria van hulpverlening zijn niet uitgewerkt noch benoemd. Zolang dat niet is gebeurd zullen kinderen in de jeugdzorg en de jeugdbescherming in de knell blijven zitten.

- Cliëntenorganisaties spelen geen inbrengende rol in het landelijke besluitvormingsproces, zoals met betrekking tot het rapport “*Beter Beschermd*”. Hooguit mag worden geparticipeerd in een of andere “ongevaarlijke” klankbordgroep.

De Raad voor de kinderscherming wordt als 2de lijnsinstantie door de meeste cliënten met betrekking tot het familierecht ervaren als dé Toegang in hun (omgangs)zaken.

Een beperking dus wat betreft het uitsluitende familierechtelijke onderzoek naar het gezag, de hoofdverblijfplaats en de omgang met de niet-verzorgende ouder. Overigens niet onbelangrijk!

Tenzij deze familierechtelijke cliënten zich voor hun algemene belangenbehartiging zouden aansluiten bij een collectieve organisatie.

Maar deze zijn aan de Cliëntentafel in geen velden of wegen te bekennen.

3.9.5. Het nog steeds ontbreken van een tweedelige begripsomschrijving met betrekking tot de “cliëntenorganisatie”.

Termen als *cliëntenorganisatie* en *belangenorganisatie* worden maar op een hoop gegooid.

Deze hebben zowel afzonderlijk als in zijn gemeenschappelijkheid nog steeds geen gelegitimeerde plek gevonden in het denken tot nu toe,

Aan welke criteria een cliëntenorganisatie minimaal dient te voldoen wordt met geen woord gerept, terwijl het woord “cliëntenorganisatie” hier en daar wel degelijk wordt genoemd.

In de loop van 2004 heeft de SMN als deelnemer aan de Cliëntentafel een poging gedaan tot een tweedelige formulering van het begrip “cliëntenorganisatie”:

“Een provinciale cliëntenorganisatie is een rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie, die een cliëntvertegenwoordigende organisatiestructuur bezit.

Zij opereert tussen de zorgvraag en het (professionele) zorgaanbod met de inzet van cliëntgerichte vooraf geformuleerde maatstaven van een in rechtspositioneel en hulpinhoudelijke opzicht verantwoorde ondersteuning en aldus tracht een bijdrage te leveren tot een duurzaam herstel van de opvoedings – en persoonlijke verantwoordelijkheid van de ouders mede in relatie tot die van hun minderjarig(e) kind (eren)”.

en die in samenhang met bovenstaande definiëring van een “collectieve belangenbehartiging”

“Collectieve belangenbehartiging is de persoonlijke ondersteuning overstijgende som van de meest uiteenlopende signalen van onvrede en kritiek van de kant van de cliënten, dat in gestructureerd verband naar buiten toe in termen van aanvullend dient te worden verwoord.

Deze hieruit voortvloeiende informatie wordt noodzakelijk geacht ter verkrijging van een evenwichtig en representatief beeld ter realisering van een vraaggericht en zorggestuurd cliëntenbeleid, als jaarlijks terugkerend beleidsonderdeel van de provinciale planning.

3.9.6. Een cliëntgerichte visie en benadering? Dat geldt ook voor de Cliëntentafel!

Het verlies aan toekomstige dynamiek en speelruimte bij de overheersing van de betaalde krachten als cliëntondersteuners.

De SMN ervaart het als een gevaarlijke ontwikkeling als zonder slag of stoot zal worden aangenomen dat de betaalde krachten binnen de Cliëntentafel als de cliëntondersteuners zullen worden beschouwd.

Het begint zo langzamerhand te lijken op een stoelendans rond de verdeling van de instellingsbelangen (Provinciale platforms), Waaraan de cliënten zelf part noch deel hebben.

Ook hier is het motto evenals dat van de professionele zorg wordt geëist, een cliëntgerichte en cliëntvriendelijke aanpak.

Het zal duidelijk zijn dat de cliëntenorganisaties zich duidelijker moeten laten gelden en zich niet de kaas van het brood laten eten door de overheersing van de betaalden aan de Cliëntentafel. Er zijn al genoeg problemen geweest ten tijde van SCJF. Dat lijkt ons een historische vergissing als het weer die kant zou opgaan!

Hoofdstuk IV.

De individuele belangenbehartiging

Hoofdstuk IV. De individuele belangenbehartiging.

4. Inleiding.

De afgelopen 10 jaar heeft zich aanzienlijke verschuiving voorgedaan in de aantallen en de soort van cliëntondersteuning van de SMN. In 1996 was een piek bereikt. In dat percentage moeten de landelijke cliëntzaken, dus die buiten het eigen werkgebied wel worden meegerekend.

Dat de SMN zich vervolgens heeft beperkt tot de cliëntzaken in uitsluitend de eigen provincies heeft als reden dat de landelijke cliëntzaken in feite niet voor financiering door onze subsidiënten in aanmerking kunnen en mogen komen.

Ook speelde een doorslaggevende rol en toegenomen uitputting, een burnout die in toenemende mate zijn tol begon op te eisen. Deze burnout werd tevens versterkt door het indringende besef van teveel investeren in tijd en geld tegenover relatief gezien te weinig resultaten.

Vervolgens zijn deze percentages doelbewust verminderd aangezien de organisatiecapaciteit niet in overeenstemming kon worden gebracht met de verwerkingscapaciteit. Ook financiële overwegingen speelden en spelen nog steeds daarbij een beperkende rol. Onderstaand schema I geeft het verloop van 1995 tot 2004 haarscherp weer.

4.1. Schema 1: historisch overzicht van het aantal verzoeken om cliëntondersteuning van 1995 tot en met 2004.

Herkomst	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Groningen	302	358	307	267	229	241	193	159	152	172
Friesland	157	178	104	91	136	127	118	113	116	115
Drenthe	184	191	213	225	157	111	84	98	99	112
Overig	162	199	81	54	31	8	28	37	-	26
Totalen	805	926	705	637	553	487	423	407	367	425

4.1.1. Toelichting 1: sinds 2001 wederom een stijging van het aantal cliëntzaken.

In het jaarverslag 2003 werd onder Hoofdstuk IV (De individuele cliëntondersteuning) gemeld, dat de SMN door de jaren heen haar top heeft bereikt in de hoogte, de mate van en de mogelijkheden met betrekking tot de cliëntondersteuning.

Naast de bekende (financiële) oorzaken moet zeker ook de vergroting van het aandeel van de SMN in de collectieve belangenbehartiging, zowel in landelijk als in regionaal opzicht, als toenemende oorzaak worden genoemd.

Hoezeer ons voornemen ook was om het aantal landelijke en regionale cliëntzaken buiten de eigen regio te verminderen, is dat bij gebrek aan of het geheel ontbreken van weliswaar bestaande organisaties in de eigen regio, maar niet als actief werkzame en cliëntondersteunende cliëntenorganisaties kunnen worden beschouwd, niet gelukt.

Het aantal *landelijke* cliëntzaken van in totaal 38 is dus in 2004 weer bij gebrek aan beter in beeld gekomen in geval - en dat zijn in toenemende mate geen uitzonderingen meer - sprake is van een verhoogde urgentie wegens een zorgelijke opvoedingssituatie van kinderen, en wier ondersteuning, desnoods van verre, geen uitstel (meer) gedoogden.

4.1.2. De verborgen oorzaken van de wachtlijsten in de jeugdbescherming en de jeugdhulpverlening.

In 2003 en ook weer in 2004 is het dan ook herhaaldelijk voorgekomen dat vanwege de bestaande wachtlijsten sommige cliënten zelfs langer dan een halfjaar (in een onderzoekssituatie zelfs 9 maanden!) moeten wachten op een rapportage van de Raad voor de kinderscherming!

Men denke daarbij dan enkel en alleen aan de groei van het te verwerken externe probleemaanbod.

Deze voorstelling van zaken is onjuist. De belangrijkste verzakende factor zijn de arbeidsvoorwaarden van de werknemer, zoals zwangerschapsverlof van een raadsmedewerkster, de eindeloze opgaven ziekten, de meerdere vakanties en andere emolumenten die direct samenhangen met de collectieve arbeidsovereenkomst, en waaraan uiteraard niet valt te tornen.

Bij verzoeken om uitstel van de raad voor de kinderscherming aan de rechtbank zijn die laatstgenoemde excuses een zodanig terugkerend feit dat met name de raad hiervoor kennelijk een standaardbrief “verzoek om uitstel onderzoek” heeft ontworpen.

Tegenover deze excuses heeft de cliënt geen enkel antwoord. Deze moet het maar slikken, terwijl de gezinsomstandigheden van de cliënt inmiddels verslechteren.

4.1.3. Een oorzaak van de werkdruk in het kader van de uitvoering van de gezinsvoogdij.

Hetzelfde geldt met betrekking tot de uitvoering van ondertoezichtstellingen in het kader van de gezinsvoogdij.

Maar gezinsvoogden worden toch al wanhopig van de onuitvoerbaarheid van ondertoezichtstellingen, met name in het kader van een op te starten en te begeleiden omgangsregeling. De raad heeft gemakkelijk praten!

Zij worden ook nog eens opgescheept met de verontwaardiging van cliënten als gevolg van de vertraagde “eindproducten” van de Raad voor de kindbescherming. Vanuit de cliënt uit gezien duurt het allemaal zo lang!

Zij het dus dat niet in alle gevallen sprake is van wachtlijsten, maar een ondoelmatige verdeling van de bestaande capaciteit.

Het hele onderzoeks- en hulpparaat is een log apparaat, dat niet wordt bepaald door de toename van de problemen van cliënten maar ligt besloten in de hulpsystematiek zelf.

Laten we vervolgens het totaal van 403 cliëntzaken in 2004 de revue passeren. Deze kunnen onderstaand worden onderverdeeld in de volgende aantallen en soorten.

4.2. Hoofddeling van de soorten van cliëntzaken in 2004 op de datum van de aanmelding bij de SMN.

Ten overvloede gaat het hierbij overwegend om de formulering van de vraagstelling bij de toegang tot de SMN, in relatie tot het verzoek om cliëntondersteuning op de *datum van de binnenkomst* in onze organisatie.

Gedurende het verloop van de cliëntondersteuning zijn tussentijdse (intersectorale) ontwikkelingen mogelijk aan de hand van zich voordoende gewijzigde vervolgonthwikkelingen per cliëntzaak.

Deze ontwikkelingen binnen en buiten het gezinssysteem zijn vooraf nooit te voorzien. Zo is de kans bijv. reëel dat gedurende de periode van een raadsonderzoek de interne en externe situatie zich dermate in positieve of negatieve heeft gewijzigd dat de resultaten van een raadsonderzoek en daarmee de advisering niet (meer) aansluit bij de actuele gezinssituatie.

De beeldvorming zo als die werd bepaald via inzage in het inleidende dossier kan zich vervolgens in de periode erna grondig wijzigen.

4.3. Schema II: overzicht van de soorten en aantallen van cliëntzaken in 2004.

[illegible]

	(Seksuele) kindermishandeling	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-
	Overig	2	3	2	1	6	2	6	2	8	3
2.	Toegang tot de Jeugdzorg:										
	Aanmelding en screening	3	2	3	1	9	-	9	-	9	2
	Diagnostiek	3	3	2	-	8	-	6	2	8	4
	Zorgindicatie en zorgtoewijzing	4	3	2	-	5	4	3	6	9	3
	Overig	2	1	1	-	3	1	4	-	4	3
3.	Geïndiceerde zorg:										
	Residentiele zorg	3	2	2	1	5	3	1	7	8	2
	Semi-residentieel	1	1	1	-	3	-	2	1	3	-
	Ambulant	2	3	1	-	6	-	4	2	6	2
	(vrijw. / just. pleegzorg	3	2	3	-	6	2	5	3	8	2
	Dagbehandeling	2	2	-	-	4	-	3	1	4	1
	Overig	2	2	3	-	5	2	4	3	7	3
4.	Raad v/d kindbescherming										
	Tijdsduur raadsonderzoeken	2	3	2	-	7	-	2	5	7	5
	Inhoudelijke raadsrapportages	4	3	3	-	8	2	3	7	10	4
	Advisering rechtbank	3	2	2	2	6	3	5	4	9	4
	Behandeling / bejegening	3	3	2	-	6	2	5	3	8	2
	Gevolgen rapportage	4	4	3	-	8	3	7	4	11	5
5.	Uitvoering gezinsvoogdij										
	OTS + verlenging / beëindiging	3	2	3	1	-	9	2	7	9	6
	Uitvoering algemeen	3	4	2	-	-	9	6	3	9	3
	Hulpverleningsplannen	5	3	3	2	-	13	-	13	13	11

[illegible]

Liever (te) laat dan nooit....!

De kinderen X, IJ en Z staan sinds 2002 onder toezicht van de jeugdbescherming te Groningen. Vader is uit het gezag is ontzet. Hij is tot 2 keer toe door de rechtbank veroordeeld tot een vrijheidsstraf langer dan 2 jaar wegens pedoseksuele delicten, waaronder verkrachting van X en haar vriendin O. Voor dat laatste was hij veroordeeld tot 5 jaar onvoorwaardelijk. Het hoger beroep er tegen faalt. Het Hof acht recidive niet ondenkbeeldig en vader wordt ontzet uit het ouderlijke gezag over alle kinderen..

Gevaarlijke loyaliteit!

Dan volgt van de ene op de andere dag een kentering van 180 graden in het standpunt van de moeder. Zij ontkent alle strafbare feiten gepleegd door vader, en is onder aanbidding van foto's van de kinderen op het internet aan een paragnost het plotseling onvoorwaardelijk eens met diens onschuld. Deze paragnost kwam tot de conclusie dat beide slachtoffers niet de waarheid hadden gesproken.

Het spreekt natuurlijk voor zich dat een kans van slagen van een totale ontkenning van het gebeurde afhangt van de medewerking, niet goedschiks dan maar kwaadschiks, van de kinderen, i.c. de slachtoffertjes. X. moet beweren dat zij nooit aangifte heeft gedaan. Tevens heeft zij haar "valse" verklaringen ingetrokken. Dat X. wordt verwezen naar de Vakgroep Seksueel Misbruik is volgens moeder flauwe kul". Er is immers niks gebeurd!

Conclusie gezinsvoogd

Terecht merkt de gezinsvoogd op dat de opstelling van moeder het risico met zich meebrengt dat de relatie tussen moeder en de kinderen ernstig wordt geschaad en dat de kinderen naast stiefvader ook moeder zullen gaan verliezen. Een FORA onderzoek, op verzoek van de kinderrechter gaat nog verder. Als gevolg van moeders sterk ontkennende houding met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag van stiefvader kan zij niet in staat worden geacht om X. en de andere kinderen op effectieve wijze te beschermen tegen eventuele toekomstige niet leeftijdsadequate seksuele ervaringen door toedoen van vader.

Vader ontkent in alle toonaarden een zedendelinquent te zijn en trekt alsof er niets is gebeurd na zijn invrijheidstelling weer in het gezin. Gezien de vrees voor herhaling verzoekt de GVI naast de OTS thans om een uithuisplaatsing van X. Vanaf de wederom intrekking van vader in het gezin is hij diegene die alle ontwikkelingen en de relatie tot de gezinsvoogd manipuleert.

Kat en muispel!

Vrijwel alle initiatieven, zoals uitnodigingen voor een gesprek van de kant van de GVI worden met grote, maar doorzichtige argumenten door het gehele gezin, incl. de slachtoffers getorpedeerd. De GVI heeft daarop al die tijd geen gezagbevestigend antwoord in de vorm van een grensbepalende maatregelen. Men komt niet verder dan het voorstellen van een aantal op zich volkomen nutteloze zgn. begeleidingsgesprekken. Maar ook deze worden door het gezin met doorzichtige list of onomwonden bedreigingen met fysiek geweld omzeild. Terwijl door dezelfde GVI wordt opgemerkt dat de indruk bestaat dat zowel moeder als de kinderen, mogelijk uit angst, zich niet kunnen onttrekken aan de invloedsfeer van vader, en dat het risico van seksueel misbruik door vader aanwezig blijft.

Uithuisplaatsing en ontzetting uit het gezag na 2 jaar wachten.

Op 11 februari 2004 wordt de ondertoezichtstelling verlengd en per dezelfde datum een machtiging afgegeven tot uithuisplaatsing van de kinderen in een voorziening voor pleegzorg. Men kan gewoon wachten op wat er dan weer gebeurt. Het gezin neemt binnen de kortste keren de kuiterlatten naar Noord Brabant. Op 25 februari 2004 wordt door de GVI aan de Raad voor de kinderbescherming dan toch eindelijk verzocht om een spoedvoorziening teneinde het gezag aan de GVI over te doen dragen. Het doel was om onderzoek te doen naar de gronden om moeder uit het gezag te ontheffen cq. te ontzetten. Dat laatste is dan toch eindelijk gebeurd. De cliënten hebben na lezing van het dossier, maar niet eerder dan na dreigementen aan ons adres, evenals aan die van de gezinsvoogd van die kant, de zaak afgelegd.

	Verzoek niet -verzorgende ouder	3	3	2	-	2	6	1	7	8	4
	Betwisting omgangsregeling v.o.	3	2	2	-	4	3	3	4	7	5
	Stappenplannen SMN	3	1	2	-	4	2	2	4	6	3
	Omgang allochtone afkomst	3	1	-	-	1	3	-	4	4	4
	Bemiddeling ex Stappenplan	4	2	3	-	7	2	3	6	9	3
	Poging tot ontvoering	2	-	-	2	1	3	4	-	4	3
10.	Rechtszaken;										
	Familiezaken algemeen	5	2	1	-	5	3	-	8	8	5
	Jeugdstrafrecht	3	-	2	-	-	5	-	5	5	-
	Kort gedingprocedures	2	1	2	-	3	2	-	5	5	-
	Verzet plaatsingsbeschikking	2	-	2	-	3	1	-	4	4	2
	Inroeping President Rb.	1	-	-	-	1	-	-	1	1	-
11.	Rechtsbijstand:										
	Klachten over rechtsbijstand	2	3	2	1	6	2	7	1	8	2
	Hoogte bijdrage rechtsbijstand	3	1	2	-	5	1	4	2	6	3
12.	Overige cliëntzaken:	5	1	3	-	9	-	4	5	9	2
	Clïëntondersteuning 2004	172	115	112	26	294	131	188	237	425	197

4.3.1. Algemene toelichting op schema 4.2.

In 2004 is wederom een stijging ontstaan van verzoeken om cliëntondersteuning.

Deze nam ten opzichte van 2003 toe van 367 in 2003 tot 425 in 2004. Dat is een stijging van 58 cliëntzaken, waarvan 26 uit de overige delen van het land.

De landelijke cliënten dragen volledig de financiële gevolgen van de cliëntondersteuning.

Van het aantal van 425 cliëntzaken moesten 197 hetzij vanwege de melding op de valreep van 2004, hetzij mede wegens de lange tijdsduur van rechtsprocedures en de trage behandeling van onderzoekszaken bij de Raden voor de kindbescherming en andere instanties worden overgeheveld naar 2005.

4.3.2. Toename landelijke cliëntzaken en de redenen ervan.

De landelijke toename is het gevolg van het ontbreken van een regionale cliëntenorganisatie in de omgeving van de melder, en derhalve het ontbreken van ook maar enige cliëntondersteuning. Deze cliënten kunnen ook niet terecht bij de plaatselijke Patiënten – en Consumentenplatform.

Daarmee is de doelstelling van een vermindering tot voor de capaciteit van de SMN aanvaardbare proporties niet gehaald. De SMN ontving overigens in 2004 in totaal 123 landelijke verzoeken om cliëntondersteuning. Dat deze zijn gereduceerd tot 26 heeft te maken met de ernst van de zaak waarbij de acceptatie verband hield met het schaden van de belangen van minderjarigen bij een niet ingrijpen.

4.3.3. Recapitulatie per hoofdgroep cliëntondersteuning.

1. Algemene cliëntondersteuning.....	54 cliëntzaken, waarvan 35 naar 2005
2. Toegang tot de jeugdzorg.....	30 cliëntzaken, waarvan 12 naar 2005
3. Geïndiceerde zorg.....	36 cliëntzaken, waarvan 10 naar 2005
4. Raad voor de kindbescherming.....	45 cliëntzaken, waarvan 20 naar 2005
5. Uitvoering gezinsvoogdij.....	40 cliëntzaken, waarvan 22 naar 2005
6. Jeugdzorg en (Basis) onderwijs.....	27 cliëntzaken, waarvan 11 naar 2005
7. Jeugdzorg en gezondheidszorg.....	43 cliëntzaken, waarvan 21 naar 2005.
8. Ondersteuning jongeren.....	66 jongeren, waarvan 28 naar 2005
9. Omgangsregelingen.....	38 cliëntzaken, waarvan 23 naar 2005
10. Rechtszaken.....	23 cliëntzaken, waarvan 7 naar 2005
11. Rechtsbijstand.....	14 cliëntzaken, waarvan 5 naar 2005
12. Overige cliëntzaken.....	9 cliëntzaken, waarvan 2 naar 2005

Totaal aantal cliëntzaken in 2004.....425 cliëntzaken, waarvan 197 naar 2005

4.3.4. Meer gedetailleerde toelichting in een later stadium per onderdeel van schema 4, middels de uitwerking in Katernen.

Gezien het cliëntbelang per onderdeel van schema 4 zal de SMN de eerstkomende maanden een toelichting geven per onderdeel..

Deze wijze van toelichting biedt de mogelijkheid bij uitstrek om iets uitgebreider dan in dit jaarverslag in te gaan op de periferie van het betreffende onderdeel..

Daarbij moet vooral gedacht worden aan de onderdelen

- *Algemene cliëntondersteuning* (bij de uitwerking van de genoemde preventieorganisatie).
- *De vrijwillige en gedwongen omgangsreling.*
- *Jeugdzorg en gezondheidszorg*
- *Raad voor de kindbescherming en aansluitend de uitvoering van de ondertoezichtstelling*
- *De toegang tot de Jeugdzorg en aansluitend de geïndiceerde zorg.*
- *Ondersteuning jongeren en aansluitend het lokaal beleid.*

Bij de opstelling van de Katernen zal uiteraard worden verwezen naar dit jaarverslag.

Het doel om een bijdrage te leveren aan de verdere discussies in een landelijke (Landelijke Cliëntentafel) en het provinciale beleidskader.

4.4. Schema III: de aantallen in 2004 bij de SMN binnengekomen telefoongesprekken.

Tijdstip van telefoongesprek.	2002	2003	2004	Oorsprong telefoongesprekken in 2004			
				Provincie Groningen	Provincie Friesland	Provincie Drenthe	Landelijk
Overdag	1264	1239	1307	454	389	343	121
Avonduren	863	1022	963	313	285	249	116
Weekenden	80	113	284	131	62	45	46
Totalen 2004	2207	2374	2554	898	736	637	283

4.4.1. Toelichting 1: algemeen

Ten behoeve van een gestructureerd overzicht van binnenkomende telefoongesprekken maakt de SMN al enige jaren gebruik van een gestandaardiseerd werkmodel. Het gaat in bovenstaand schema alleen om cliëntgesprekken.

De niet voor de cliëntondersteuning relevante gesprekken zoals in het kader van de collectieve belangenbehartiging worden dus niet meegerekend.

De stijging van het aantal gevoerde telefoongesprekken is evenredig aan de stijging van het aantal cliëntzaken.

4.4.2. Toelichting 2 op schema III. De telefonische bereikbaarheid in de avonduren.

De telefoongesprekken in de **avonduren** is het onvermijdelijke gevolg van het aanbod zoals het briefhoofd van de SMN aangeeft, namelijk de telefonische bereikbaarheid in de avonduren.

Het gaat daarbij met name om dringende zaken die geen uitstel gedogen en niet tot de volgende dag kunnen wachten.

- *het telefonisch adviseren van en het geven van nuttige richtlijnen aan (minderjarige) cliënten in verband met de rechtszitting of een te voeren gesprek met de zorgaanbieder /gezinsvoogd op de volgende dag, dan wel het verstrekken van (correctieve) aanwijzingen betreffende het juiste zittingsgedrag en / of de strategische benadering*

- *het in concept doornemen van met name door de cliënt geschreven brieven aan advocaten en professionele instanties en /of personen;*

- *het telefonisch doornemen met cliënten van door de SMN aan (professionele) derden geschreven brieven en/of verslagen / rapportages;*

- *Het telefonisch corrigeren c.q. aanvulling geven op door de (niet) verzorgende ouder aan de andere ouder geschreven brieven (in het kader van de lopende omgangsregeling)*

- *de praatpaalfunctie. Met name het aanhoren van cliënten die werden geconfronteerd met hun inziens laakbaar gedrag van de kant van de professionele hulpverlener / zorgaanbieder, en wat kennelijk niet tot de volgende dag kan wachten.*

4.4.3. Toelichting 3 op schema III. Het doel van de telefonische bereikbaarheid gedurende de weekenden.

De telefoongesprekken gedurende de weekenden hebben zoals reeds gesteld tot doel

- *het reguleren van de omgangsregeling* gedurende de dezelfde zaterdag of het afgelopen weekend.
- *het begeleiden, adviseren en stimuleren van de verzorgende en /of de niet-verzorgende ouders als evaluatie van de laatste (conflicterende) bezoeksregeling van het weekend.*

Het spreekt voor zich dat dit soort van cliëntondersteuning in emotioneel opzicht vaak zeer beladen is. Het vereist een hoge mate van diplomatie en communicatietechniek.

Het merendeel van deze omgangsbegeleiding wordt door een van de beide ouders verzocht – en in geval van een door de SMN uitgewerkt en aan de cliënten ter ondertekening voorgelegd Stappenplan zelfs als verplichting opgelegd – om na de bezoeksregeling op de zaterdag of het weekend contact met de SMN op te nemen om het verloop door te spreken.

4.4.4. Gedwongen matiging van de ondersteuningactiviteiten bij de uitvoering van het aantal Stappenplannen in de kader van de omgangsregeling.

De SMN heeft zich in 2004 gedwongen gezien om het aantal uit te werken en uit te voeren stappenplannen te beperken. De redenen van die beperking zijn:

- *De voor dat doel ontoereikende financiële middelen;*
- *De te hoge arbeidsintensiviteit (gedurende de zaterdag of het weekend)*
- *De in dit opzicht slechts communicatie en de samenwerking met de uitvoerende gezinsvoogd;*
- *Het toch niet kunnen doorbreken tijdens de uitvoering van het Stappenplan van het verzet van de verzorgende ouder.*
- *De voor het bereiken van de doelstellingen te geringe organisatiecapaciteit.*

Gezien echter het specifieke belang van het kind bij een goede en gereguleerde omgangsregeling tussen beide ouders zal de SMN met alle bovengenoemde beperkingen vanden toch in de volgende jaren met de omgangsbemiddeling doorgaan.

4.5. Het bureau Klacht - en Cliëntondersteuning Jeugdzorg & Familierecht van de SMN (KCJF).

In weerwil van de kwalitatieve pretenties van de kant van de uitvoerende instanties groeide het aantal klachten van regionale cliënten tegen de raad voor de kindbescherming, de gezinsvoogdij en de jeugdzorg. Zoals werd verwacht vindt het merendeel van de ingediende klachten in 2004 hun oorsprong in de kritiek op de Raad voor de kindbescherming.

De belangrijkste oorzaak van de klachtindiening betrof ook weer in 2004 de “wachstapel” bij de raadsvestigingen in Hofressort Noord, maar niet minder de kwalitatieve uitvoering van het raadsonderzoek, de persoon van de raadsonderzoeker daarbij inbegrepen.

Maar ook de Jeugdbescherming en het AMK te Groningen zijn wat betreft de kritiek op de uitvoering van de gezinsvoogdij en de betrokkenheid van het AMK bij zaken van (vermeende) mishandeling sterk in opmars.

Overigens kan de jeugdbescherming zich meer met recht beroepen op onmacht, gezien de structurele beperkingen van de met name de caseload, dan het AMK.

Al doet de laatste naar buiten toe via beklag over de toename van het aantal kindermishandelingen vermoeden dat deze structurele beperkingen ook voor haar gelden.

4.5.1. Aantal ingediende klachten in 2004

In 2004 werden door de SMN in totaal 42 klachten ingediend.

Deze klachten betreffen:

1. Raad voor de kindbescherming, vestiging Groningen.....28 klachten
2. Jeugdzorg Groningen..... 9 klachten

3. Residentieel.....5 klachten

Totaal.....42 klachten.

4.5.2. Vervolgprocedures als gevolg van ongegrond verklaarde klachten.

Van de bovengenoemde klachten kregen naar aanleiding van een volgens klagers als onterecht vermeende ongegrond verklaring van de klacht in eerste aanleg de klachtprocedure een vervolg:

- 12 klachten werden alsnog ingediend bij de Klachtencommissie I Raad voor de Kinderbescherming Noord te Leeuwarden,
- de 9 klachten tegen de jeugdbescherming konden in verband met de opheffing van de Provinciale Klachtencommissie bij de inwerkingtreding per 1 januari 2005 van de Wet op de Jeugdzorg niet meer worden behandeld.
- de 9 klachten tegen de residentiele voorziening werden na de behandeling in eerste termijn door de Klachtencommissie aldaar door de betreffende klagers om onduidelijke redenen niet voort gezet.

4.5.3. De beleids- en werkinhoudelijke gevolgen van de klachtindiening bij de Raad voor de kinderscherming.

Naar aanleiding van de gegrond verklaarde klachten zijn voor het uitvoerende personeel van de raad voor de kinderscherming door de directeur van de raad voor de kinderscherming de volgende richtlijnen ter verbetering voorgeschreven, waarvan afschrift aan de klagende partij en de klachtondersteuner van de SMN:

1. Verbetering van het "wachstapelbeheer".
2. Verbetering van de flexibele inzet van medewerkers, zodat een zaak nooit meer zo lang (een half jaar) op de wachstapel ligt.
3. Naleving van de regels met betrekking tot de berichtgeving aan de rechtbank over de klachtbehandeling.

4.5.4. De beleids- en werkinhoudelijke gevolgen van de klachtindiening bij de gezinsvoogdij.

Met betrekking tot de richtlijnen in de uitvoering van de gezinsvoogdij in het kader van de ondertoezichtstelling zijn door de directeur van de jeugdbescherming de volgende richtlijnen uitgegeven met afschrift aan de klagende partij en de klachtondersteuner van de SMN.

- een betere bewaking van de voorgeschreven termijnen voor de verlenging van de ondertoezichtstelling
- een kritischer beoordeling vooraf van het werken met twee gezinsvoogden in een en dezelfde cliëntzaak.
- vermijden van de aanstelling van persoonlijke kennissen van de cliënt voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling

In aansluiting op het gestelde in par. 4.4.2. met betrekking tot het wegvallen per 1 januari 2005 van de Provinciale Klachtencommissie kunnen ongegrond verklaarde klachten middels indiening van een verweerschrift tegen de uitslag van de Klachtencommissie Jeugdzorg Groningen verder worden behandeld bij de Voorzieningenrechter te Groningen.